

Jesenice dz

Novice

220030191,4

KNJIŽNICA JESENICE

COBISS

ACRONI
JESENICE

interni informacijski časopis
številka 4, april 2003

Novice

Poštnina plačana pri pošti 4270 JESENICE

OBČINSKA KNJIŽNICA JESENICE
Trg Toneta Čufarja 4
4270 JESENICE

TISKOVINA

VSEBINA

- Poslovanje v letu 2002 in v 1. četrtletju leta 2003
- Tekmovanje delovnih skupin
- Anketa
- Ključ 6 - pomen, vsebina in možnosti
- INOVACIJE
- Sanacija Ruthnerjeve kleti
- Varnostne razdalje, ki preprečujejo doseg nevarnih območij z zgornjimi udi (3)
- Prijavljanje poškodb pri delu
- KADROVSKA GIBANJA
- Novosti v delovnih razmerjih (4)
- Rekordno v PC PDP je že kar običajno
- Proizvodnja v marcu
- Rekonstrukcija linije CRNO
- IZ SVETA JEKLA
- SINDIKALNE NOVICE
- NI MI VSEENO
- IZ NAŠE ZGODOVINE
- Voda - vir življenja in človek
- Za zidovi Gornjesavskega muzeja Jesenice v letu 2002
- Razstava BIONIKA
- Ponovno 2. mesto
- Veter v laseh na Jesenicah
- Rekreatijska tekmovanja
- 38. spominski pohod na Stol
- Intervju
- Blegoš - najvišji vrh Škofjeloškega hribovja
- Špikov kot
- Hoja za dobro telesno pripravljenost in zdravje
- Nagradna križanka

Novice so interni časopis SŽ Acroni, naklada 2100 izvodov.

Uredniški odbor: Ljubo Osovnikar, Polonca Marjanovič,
Aleš Lagoja, Lilijana Markež.

Fotografije: Tone Kelbl, Lilijana Markež,
arhiv Tiskarna knjigoveznica Radovljica, Muzej Jesenice;
Križanke in uganke Drago Ronner.

Elektronski naslov uredništva: lmarkez@acroni.si

Novice izhajajo enkrat mesečno.
Oblikovanje in tisk Tiskarna knjigoveznica Radovljica.

AKTUALNO

V marcu je bil prvič presežen zelo pomemben proizvodni mejnik, končna proizvodnja več kot 3000 t nerjavne debele pločevine, kar je 8 % več od gospodarskega načrta in 14 % več od lanskoletnega povprečja.

S sanacijo Ruthnerjeve kleti bomo preprečili, da bi v nevtralizacijo stekel neobdelan elektrolit, in s tem možnost onesnaženja reke Save.

Projekt "Rekonstrukcija linije CRNO" - dela potekajo po načrtu.

Za spomin na letošnji muhasti april.

UVODNIK

POSLOVANJE V LETU 2002 IN V 1. ČETRTELJU LETA 2003

V marcu je bila izdelana bilanca poslovanja za leto 2002, ki kaže, da smo poslovali z dobičkom v višini 123 mio. SIT. Kljub neugodnim tržnim razmeram ter okvari motorja glavne generatorske grupe valjavskega ogrodja štekel, ki je zahtevala 5-tedensko ustavitev proizvodnje v mesecih maj in junij, smo uspeli povečati obseg proizvodnje in prodaje. V primerjavi s predhodnim letom je bila prodaja višja za 14.283 ton. Izboljšala pa se je tudi struktura proizvodnega programa, saj je prodaja nerjavnih izdelkov porasla za 11.946 ton oziroma 25 odstotkov. Za naše izdelke smo iztržili 40.104 mio. SIT. Za nabavo surovin energije in storitev smo namenili 32.438 mio. SIT, 5.254 mio. SIT pa je bilo namenjenih za stroške dela, ki so bili v primerjavi z letom poprej višji za 642 mio. SIT oziroma 14 %.

Boljši kot leto poprej je bil tudi finančni del bilance uspeha.

Izterjali smo za 86 mio. SIT več obresti kot leta 2001, obresti za najeta posojila pa so bile 58 mio. SIT manjše kot v predhodnem letu.

Za preteklo leto je bila značilna intenzivna naložbena dejavnost. Zaključili smo več manjših investicij, zamenjali smo pečni transformator ter podpisali pogodbo za dve izredno pomembni strateški naložbi, to sta rekonstrukcija linije CRNO ter izgradnja dodatne VOD naprave in rekonstrukcija obstoječe. Za investicije smo v letu 2002 namenili 2.395 mio. SIT, od tega je bilo 1.017 mio. SIT kreditnih sredstev, za ostalo pa smo zagotovili lastna sredstva.

Pozitivno je bilo tudi poslovanje v 1. četrletju letošnjega leta. Pomembno pa je poudariti, da se je razmerje med cenami surovin in cenami naših izdelkov v primerjavi z letom 2002 poslabšalo, zato smo pozitivno poslovanje lahko zagotovili le na račun povečanega obsega proizvodnje in prodaje. V primerjavi s 1. četrletjem lanskega leta je bila proizvodnja večja za 10.423 ton oziroma 17 %, prodaja pa za 9.947 ton oziroma 1.947 mio. SIT.

Direktorica Ekonomike
Polonca Marjanovič, univ. dip. ekon.

TEKMOVANJE DELOVNIH SKUPIN

Kot smo že napovedali v prejšnjih Novicah, bomo v maju začeli z **intenzivnimi aktivnostmi** na ključu 1 – **čiščenje in organiziranje**. Aktivnosti bodo potekale skozi delovne skupine s podpornimi akcijami s strani profitnih centrov in zunanjih izvajalcev. Najboljše delovne skupine bodo **denarno nagrajene**.

Kako postanemo najboljša delovna skupina?

- Tako, da izpolnimo cilj **čistoča, organiziranost in lažje delo**.

Ključ 1 = 5 S (5 stebrov)

- 1 S za lažje delo** - sortirajte in odstranite vse nepotrebne stvari
- 2 S za lažje delo** - organizirajte stvari, ki jih potrebujete
- 3 S za lažje delo** - počistite, potem ko ste vse organizirali
- 4 S za lažje delo** - vzdržujte red in čistočo s standardnimi postopki
- 5 S za lažje delo** - vzdržujte samodisciplino

- Tako, da imamo izdelan **akcijski načrt**, ki je predstavljen na POP info tabli. Temu akcijskemu načrtu poskušamo čimbolj slediti. Izhodišče za akcijski načrt je lahko **kontrolni list za ključ 1** - čiščenje in organiziranje, ki je predstavljen na intranetu: <http://intranet.acroni.si/20k/pzo/pzo.htm> - Priročnik za ocenjevanje. Tisti, ki nimate dostopa do intraneta, me lahko pokličete na 1546 in vam ga bom z veseljem posredovala.

- Tako, da imamo vsebinsko bogato in ažurno **POP info tablo**, ki odraža delo delovne skupine. Poudariti moram, da ni namen izdelava "lepih" obrazcev na računalnik, ampak je pomembna **kakovost podatkov in vsebin**, ki morajo biti ažurne, resnične, aktualne in povezane z dejavnostjo skupine. Delovne skupine, ki nimajo dostopa do računalnika, na ta način ne bodo prikrajšane pri ocenjevanju.

Čiščenje opreme je zaključeno.
Prehodi so vidni. Nič ni postavljeno ob stenah.

Dogovorite se o dnevih za pregledovanje in pustite skupinam, da tekmujejo med seboj.

Kakšna so pravila "igre"?

- Izbrana komisija bo pregledala delovna mesta in delovno okolje. Na podlagi določenih kriterijev bo ocenila delo posameznih delovnih skupin. Prvi pregled je predviden na **začetku julija**, drugi pregled pa bo v **septembru**. Na podlagi obeh ocen bodo izbrane najboljše delovne skupine v Acroniju, ki bodo uvrščene v tri skupine.
- Višina denarne nagrade** bo odvisna od tega, v katero skupino bo delovna skupina uvrščena:

skupina A	⇒	odlični
skupina B	⇒	prav dobri
skupina C	⇒	dobri

Vodji delovne skupine bo kot pobudniku in odgovornemu za delo svoje delovne skupine pripadala nekoliko višja nagrada. Vodja delovne skupine bo lahko predlagal člana delovne skupine, ki ni aktivno sodeloval pri delu delovne skupine in do nagrade ni upravičen. Nagrade bodo izplačane pri septembrski plači izplačani v mesecu oktobru.

V želji, da bi delo delovnih skupin potekalo bolj učinkovito, smo za vodje delovnih skupin organizirali delavnico na temo: **Delovanje delovnih skupin in oblikovanje informacijskih tabel delovnih skupin**. Delavnice sta vodila g. Marjan Lah in g. Anton Rebolj. Upam, da so vodje delovnih skupin dobili osnovne informacije, ki jim bodo pomagale pri vodenju delovnih skupin in čim boljši uvrstitvi na tekmovanju za najboljšo delovno skupino.

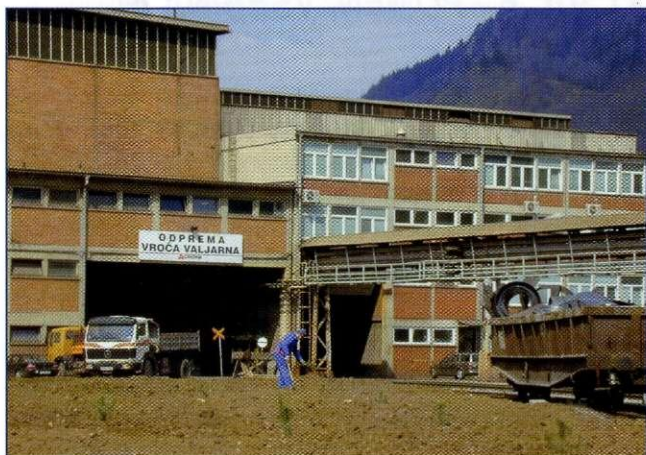
Nataša Karo

NEKAJ PRIMEROV, KAKO SKRBIMO ZA UREJENOST

V Jeklarni so v prehodu v obrat nameščeni koši za smeti, kar gotovo pripomore k večji čistoči.

Nadaljujemo tudi z urejanjem okolice obratov. Na fotografiji urejanje zelenice pred odpremo Vroče valjarne.

Ne ve se, ali je zatlačen papir v luknjo zato, da se kdo ne plomi, če stopi vanjo, ali zato, da so skrite smeti.

Red in čistoča držita pokonci ves svet. Kar dobro pogledjte okoli sebe in videli boste, da kjer ni reda, ni blaginje in napredka. Ideja o očiščevalni akciji je zelo zanimiva, akcije pa se bom zagotovo udeležil, če bo organizirana. Vse prevečkrat se srečujemo z raznovrstnimi odpadki na vse mogočih in nemogočih mestih. Čaka nas še veliko vzgojnega dela, s čimer bomo postopoma premikali našo ozaveščenost na višjo raven.

Slavko Kanalec
strokovnjak za Ključ 1

ANKETA

Tokrat smo naključno izbrane spraševali, kaj jim pomenita red in čistoča na delovnem mestu ter ali bi se v prostem času udeležili prostovoljne očiščevalne akcije.

Janko Kokošar, R&R

Dobro je imeti red, včasih pa se nabere in je treba pospraviti, da delo ne trpi. Tudi zaradi počutja je boljše, če je pospravljeno. Glede očiščevalne akcije pa menim, da bi bila vprašljiva udeležba.

Viktorija Marušič, SZK

Dijaki smo se udeleževali očiščevalnih akcij v Železarni zato, da smo zaslužili denar za končni izlet. Očiščevalne akcije so bile organizirane tudi po osnovnih šolah. Menim, da bi lahko tudi v Acroniju zaposleni prostovoljno očistili okolico, pobrali smeti, mogoče uredili trato, posekali grmovje. To bi bilo dobrodošlo.

Lahko bi združili prijetno s koristnim in organizirali najprej čiščenje, na koncu pa družabno srečanje.

Na delovnem mestu imaš večjo preglednost, si hitrejši, bolj učinkovit, zato je smiselno vzdrževanje reda in čistoče. V obratih je to potrebno tudi zaradi večje varnosti.

Franc Rožič, Logistika

Boljše je, če je pospravljeno. Ljudje se boljše počutijo v urejenem okolju, proizvodnji je večja varnost, delo hitreje poteka. Vsega tega se šele učimo, zaposleni so s tem seznanjeni, vendar jih je treba veliko spodbujati. Zaposleni bi se udeležili organizirane očiščevalne akcije, toliko pripadnosti že čutijo.

Fadil Kaltak, PC Predelava debele pločevine

To je normalno. Boljše je, če je pospravljeno in urejeno, delo poteka neprekinjeno, bolj varno je in ne nazadje je tudi na pogled lepše. Seveda bi se udeležil akcije, zakaj ne!

Mirsad Merdanič, PC Vroča predelava

Stalno skrbimo, da je na delovnih mestih in v obratu pospravljeno in čisto. Tako se boljše počutimo, lažje delamo, tudi bolj varno je. Razdeljeni smo v skupine. Vsaka od njih je zadolžena za čiščenje točno določenega predela v obratu. Če bi bil prost, bi se udeležil očiščevalne akcije.

Anton Papler, Tehnična kontrola

To je zelo pomembno. Pomaga nam, da delo opravljamo boljše, hitreje, skratka bolj smo učinkoviti. To se pokaže tudi v primeru zamenjav v primeru odsotnosti, ko se tudi kdo drug znajde in ni potrebno izgubljati časa z iskanjem podatkov, dokumentov, orodja ipd. Na organizirano očiščevalno akcijo se zaposleni ne bi odzvali, ker je za vsak del podjetja določen nekdo, ki skrbi za red in čistočo.

LM

Jasmin Kovačević, PC vroča predelava

Na delovnem mestu je bolj prijetno, manj je poškodb, če je pospravljeno in se razne stvari ne valjajo po tleh. Zadolženi smo vsak za svoj del, ki ga čistimo in vzdržujemo red. Mogoče bi se udeležil očiščevalne akcije, če bi imel čas, malo pa je odvisno tudi od tega, kako bi se firma odrezala.

KLJUČ 6 - POMEN, VSEBINA IN MOŽNOSTI

V strateških ciljih podjetja za poslovno leto 2003 je med drugim opredeljeno tudi povečanje obsega aktivnosti na projektu »POP« - sistem 20 ključev in intenziviranje dela na že vpeljanih ključih. Odločitev je, da se ob že uveljavljenih (1, 2, 3) aktivirajo še ključ 6, 7, 9, 14, 17, 19 in 20. Ob dosedanjem delu na tem pomembnem projektu smo večinoma že spoznali vsebine posameznih ključev, področja delovanja in nosilce aktivnosti.

Za uspešno uvajanje, delovanje in usmerjanje dejavnosti tudi na novih, načrtovanih področjih je potrebno ustvariti ustrezne podlage in pogoje, to pa je predvsem ustrezna raven ključa 3 (delovanje delovnih skupin). Nekaj delovnih skupin je bilo v tem vmesnem obdobju zelo inovativnih, z veliko iniciativ in delujejo zelo dobro. Da bi dosegli večji napredek na celotnem področju podjetja, smo v mesecu marcu načrtovali in tudi izvedli kratko seznanjanje vodij delovnih skupin s cilji in vizijo ključa 3, oblikovanjem tabel in izmenjavo izkušenj ter odpravljanjem ovir za boljše delo. S temi aktivnostmi bomo nadaljevali tudi v mesecu aprilu z vsemi vodji delovnih skupin. V ta namen je pripravljeno posebno gradivo s primeri. Obenem smo pripravili tudi anketo za vodje delovnih skupin. Na podlagi rezultatov ankete bomo usmerjali nadaljnje aktivnosti na ključu 3.

Te aktivnosti omenjam zato, ker takšen pristop ob reaktiviranju in intenziviranju dela na projektu zagotavlja ob ustrezni konstantnosti vseh dejavnosti tudi veliko možnost za uspešno uvajanje ostalih ključev, predvsem pa ustrezno teritorialno pokritost, kar je zaradi velikosti podjetja izjemnega pomena.

Ker sem v projekt POP vključen kot vodja ključa 6, ki se bo aktivno začel izvajati v letošnjem letu, mislim, da je smotno, da v

Venčeslav Lapanja, PC Predelava debele pločevine

Sproti je treba pospravljati, da se ne nabere preveč navlake, zaradi katere lahko pride tudi do poškodbe pri delu. Delavci smo zadolženi vsak za en del, kjer skrbimo za red in čistočo. Saj se tudi vidi, da je veliko boljše, bolj urejeno, kot je bilo. Eni smo za vse, zato bi se tudi

očiščevalne akcije udeležil.

Bojan Dežman, PC Predelava debele pločevine

Lažje se dela, manj možnosti za poškodbe. Zaposleni so zadolženi za vzdrževanje reda in čistoče, vendar jih je treba stalno opominjati in spodbujati. Pospravljanje in čiščenje jim je odveč. Akcije bi se udeležil.

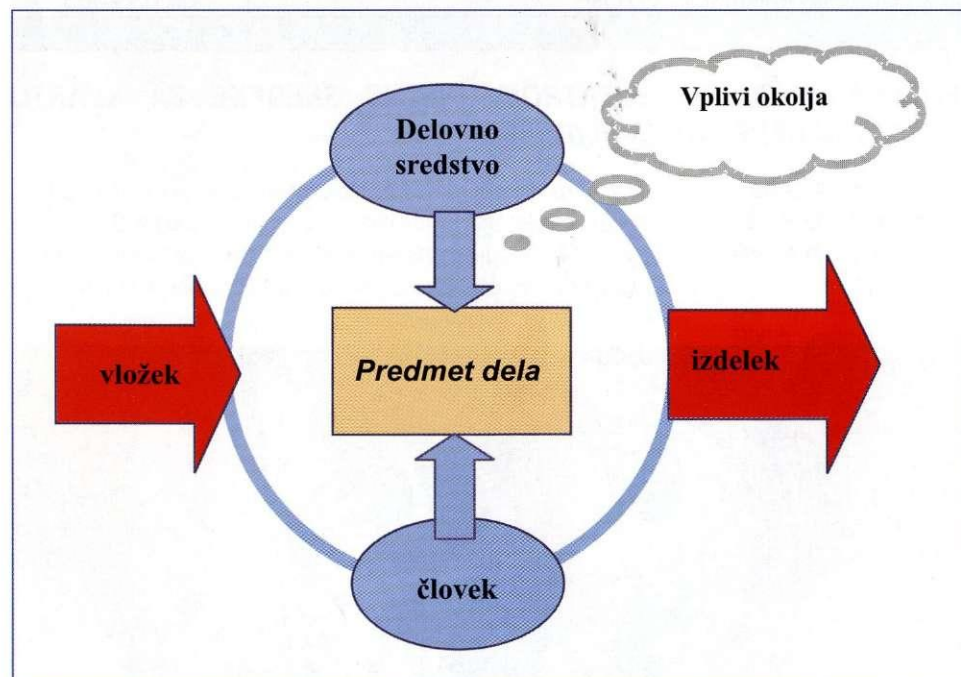
nadaljevanju na kratko opišem vsebino, cilje in možnosti, ki jih ta ključ ponuja, in s tem seznanim tudi tiste, ki se s temi temami še niso srečali, se pa bodo, ko bomo z aktivnostmi začeli.

V pogovorih na temo projekta POP – sistem 20 ključev včasih zasledim ozka razmišljanja o separatnem pristopu po posameznih ključih, kar ni povsem optimalna možnost, predvsem pa ni zadostne kompleksnosti pri izvajanju projektov optimizacij, racionalizacij, postavljanju ciljev ali izvajanju preoblikovanja delovnih procesov. Sistem 20 ključev ponuja okvir, ki zajema vse poslovne funkcije in vsa področja dela, ter jih smiselno združuje v celovito, učinkovito in predvsem racionalno obliko. Ponuja nam možnost vrednotenja posameznih postavk, načrtovanje napredka, preverjanja rezultatov in vključevanje zaposlenih v vse aktivnosti, ob ustrezni mobilizaciji in motivaciji, kar je končni cilj metode.

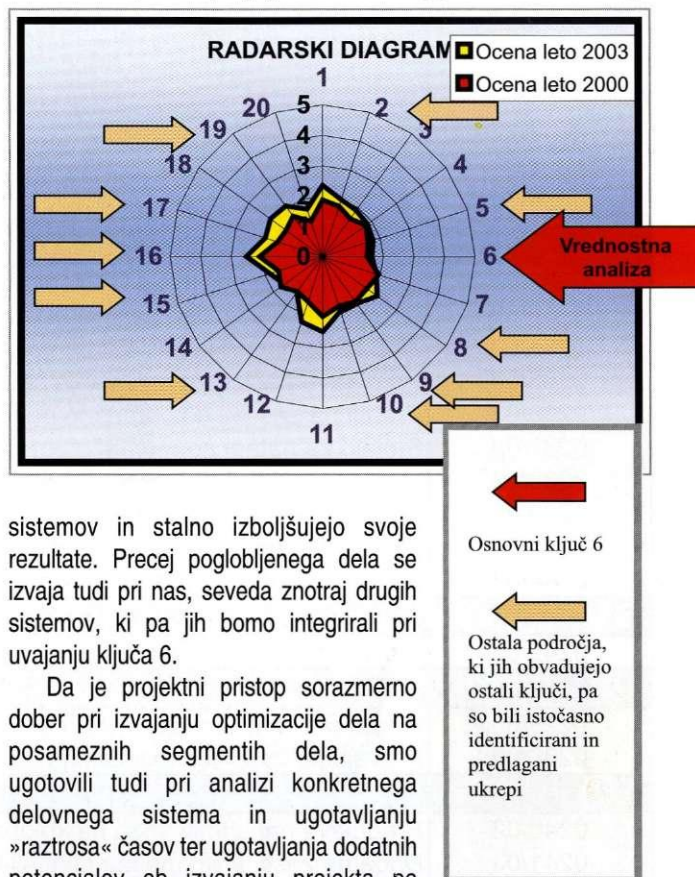
Metode, ki jih lahko uporabljamo v sistemu 20 ključev pa so najrazličnejše (CIP/Kaizen, TQM, TPM, Lean production, JIT, SMED, ISO, KVP2, REFA....), primerne potrebam in razmeram, kjer izvajamo optimizacijo poteka dela. V našem podjetju so predvsem pomembni osnovni delovni procesi, ker vključujejo visoko produktivna delovna sredstva velikih vrednosti, visoko vredne polizdelke in izdelke, velike količine po obsegu in teži, ter velike vložke energije in pomožnih materialov. Ob tem seveda ne gre zanemarjati t.i. podpornih delovnih procesov in optimizacije delovanja le-teh.

Sestavljenost delovnega sistema:

Vsak element delovnega sistema na svoj način vpliva na učinkovitost procesa, posledično tudi na stroške, ki v celotnem obsegu »pristanejo« na stroškovnem nosilcu (izdelku), ta pa je lahko uspešen v konkurenčnem svetu samo, če so stroški izdelave nižji od konkurence. Tako poslovanje zagotavlja obstoj in uspešen razvoj podjetja. Analiza posameznega elementa delovnih sistemov

opredeljuje izkoristke delovnega časa, materiala, energije, obsega zaloga, delovnih sredstev in ostalih vložkov v delovnih sistemih. Dobra in uspešna podjetja aktivno izvajajo analize delovanja

sistemov in stalno izboljšujejo svoje rezultate. Precej poglobljenega dela se izvaja tudi pri nas, seveda znotraj drugih sistemov, ki pa jih bomo integrirali pri uvajanju ključa 6.

Da je projektni pristop sorazmerno dober pri izvajanju optimizacije dela na posameznih segmentih dela, smo ugotovili tudi pri analizi konkretnega delovnega sistema in ugotavljanju »raztrosa« časov ter ugotavljanja dodatnih potencialov ob izvajanju projekta po osnovnem ključu 6. Pri tem smo ugotovili,

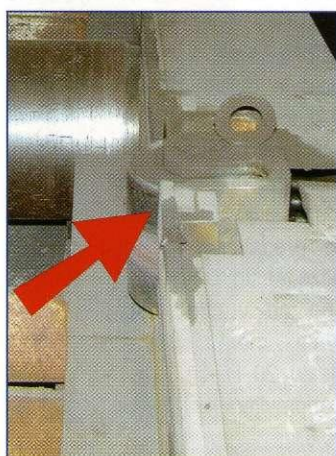
da je področje odstopanja od pričakovanega stanja na več področjih in različnih ključih, vendar pa so bili predlogi izdelani znotraj projektnega tima, ki je celovito obdelal problematiko in nakazal rešitve, ki bi stanje bistveno spremenile - ugotovljene dodatne možnosti so več kot razveseljive. Ta projekt je opisan na intranet strani »20 ključev«.

V tem prispevku sem prikazal samo osnovne predpogoje in težišča uvajanja ključa 6. Naslednjič vam bom predstavil možnosti in moč analize ter sinteze delovnih sistemov, ki bo ob vrednostni analizi ena glavnih metod optimizacije pri projektu 20 ključev, predvidoma pa bo pripravljen tudi akcijski načrt za ključ 6.

Marjan Lah

SEZNAM REALIZIRANIH KORISTNIH PREDLOGOV - MAREC 2003

EMŠKP	NAZIV KORISTNEGA PREDLOGA - (SKI postopek)	PRIJAVA
DS - Nujno zlo - PC VP / VV		
0228/03	Namestitev valjčkov na stranska vodila transporta DP	13.03.2003
0231/03	Odstranitev prevlačnika v "žično" valjarno	17.03.2003
DS - Dobre vile - PC VP / VV		
0225/03	Mazanje zobnikov in zobatih letev na novem prevlačniku	06.03.2003
0226/03	Prog. izvedba blokade pomika naprave za menjavo valj. - Steckel	06.03.2003
0227/03	Ureditev transp. in odprava risavosti med 3. in 4. valjč. mizo	06.03.2003
DS - Stare korenine - PC VP / JE		
0232/03	Zaščitna ograja na vozu za sl. bramo (pri menjavi segmentov 10,11)	19.03.2003
0233/03	Odžlindranje v kokili - zaključek vlijanja v KL	19.03.2003
0234/03	Žleb za transport jalovine v banjo na KL	19.03.2003
0235/03	Predelava pečice za ogrevanje črnih potopnih izlivkov - KL	19.03.2003
0236/03	Premična zaščita nad vmesno ponovco med vlivanjem - KL	19.03.2003
0237/03	Stojalo za natančno montažo potopnih izlivkov - KL	19.03.2003
0238/03	Merilnik višine potopnega izlivka med vlijanjem - KL	19.03.2003
0239/03	Zaščitni žleb na vozu za prevoz V.P. (reparacija zaščitnih cevi) - KL	19.03.2003
0243/03	Zamenjava manjših uteži za eno večjo s podaljškom (manipulator) - KL	31.03.2003
0244/03	Zaščita kokile pri uvajanju Rolchkerja v napravo kontiliv	31.03.2003
DS Termiti - PC VP / VV		
0242/03	Hitrost zadnjega prevleka - ogrodje Steckel	31.03.2003
DS 46 - HP		
0229/03	Pogonska valjčnica št. 62 za odpadke pločevine - linija CBL	13.03.2003
0230/03	Prevajalne valjčnice iz peskarja - linija SCAP	13.03.2003
DS V.E.N.E.M - HP		
0240/03	Predelava napajanja voza na kolobarje na kabelski vleki - CHE	24.03.2003
0241/03	Dodatna zaščita vklopa kontakt.1C41 in 1C40 za dvig št. žerjava (218,219)	28.03.2003
DS OTOP - PDP		
0224/03	Prenos podatkov za izdelavo kalkulacij - OTOP	06.03.2003

**NAMESTITEV VALJČKOV
NA STRANSKA VODILA
TRANSPORTA DP**

Na stranska vodila za transport debele pločevine so nameščeni valjčki, za boljši pomik traku.

**POVEČANJE LAMEL ELEKTROMAGNETNE SKLOPKE ZA KVARTO
NASTAVNO NAPRAVO NA BLUMINGU**

Odtisi lamel na pestu sklopke so bili tako globoki, da so po določenem času (4x do 5x na leto) onemogočali nastavljanje elektromagnetne sklopke, kvarto nastavne naprave Bluming. Samo v letu 2002 smo pesto in lamele zamenjali 5x. In zaradi omenjenih težav sem premere lamel (kovinskih in lamel s torni oblogo) povečal za 20 mm. Pričakovani učinki so znižanje stroškov in povečanje storilnosti.

Ivan Slamnik

SANACIJA RUTHNERJEVE KLETI

Pri predelavi toplovaljanih nerjavnih trakov je treba pred valjanjem doseči čisto površino materiala - z luženjem odstraniti škajno plast. Proces luženja nerjavnih trakov se vrši na lužilni liniji SSAP v PC Hladna predelava. Kovinske okside - škajo, ki nastanejo pri vročem preoblikovanju oziroma žarjenju, odstranjujemo s pomočjo elektrolitskega luženja v raztopini natrijevega sulfata (Na_2SO_4) in končnega - kemičnega luženja v mešanici dušikove (HNO_3) in fluorovodikove (HF) kisline ali sami dušikovi kislini.

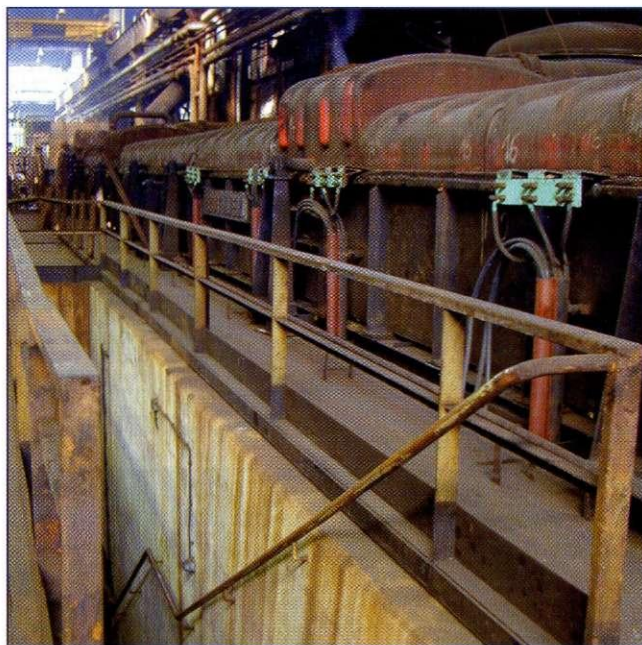
Pri elektrolitskem luženju se oksidi iz škaje oksidirajo, raztapljajo in prehajajo v raztopino kot ioni trivalentnega železa (Fe^{3+}), niklja (Ni^{2+}), šestvalentnega kroma (Cr^{6+}). Iz raztopine se izobori netopni hidroksidi kot $\text{Fe}(\text{OH})_3$, $\text{Ni}(\text{OH})_2$, vodotopni Cr^{6+} pa ostane v raztopini. Proces elektrolitskega luženja poteka v zaprtem tokokrogu, ki sestoji iz dveh lužilnih banj, cisterne in usedalnika. Elektrolit se med procesom sam obnavlja. V usedalniku, ki se nahaja v Ruthnerjevi kleti, se v konusnem delu posedajo netopni hidroksidi in neraztopljena škaja, ki ju imenujemo elektrolitska gošča (mulj). Ta se občasno izpušča v redukcijsko posodo, saj je v gošči prisoten tudi šestvalentni krom, ki je vodotopen. Zaradi te lastnosti ga je treba reducirati v trivalentno

Elektrolitsko luženje poteka v zaprtih kadeh na Ruthnerjevi napravi.

obliko (Cr^{3+}). Odstranjevanje vodotopnega Cr^{6+} se izvaja v Ruthnerjevi kleti v redukcijski napravi z redukcijo Cr^{6+} v Cr^{3+} , ki se potem v nevtralizacijski napravi izobori kot netopni hidroksid $\text{Cr}(\text{OH})_3$.

Iz tega sledi, da ne sme v nevtralizacijo priti nič nezreduciranega elektrolita. Ker pa se to lahko zgodi zaradi različnih nekontroliranih dogodkov (okvare ventilov, puščanje cevi...), smo se odločili za sanacijo Ruthnerjeve kleti, tako da bo možno ves stekel elektrolit ujeti in prečrpati nazaj v proces oziroma

Vhod v Ruthnerjevo klet, kjer se izvaja sanacija, s katero bomo preprečili, da bi v nevtralizacijo stekel neobdelani elektrolit in s tem možnost onesnaženja reke Save.

v napravo za redukcijo. Levi del kleti bo namenjen stekanju kislih odpadkov (iz lužilne linije SCAP in kislinskega dela lužilne linije

SSAP), desni pa za lovljenje elektrolita. Zbirni jašek pod Ruthnerjevima banjama pred jamo za odplake se bo prekinil in nagib speljal v nasprotno smer. Tam se je že izdelala nova zbirna jama, ki bo opremljena s potopno črpalko. Od črpalke bo speljan cevovod do cisterne za elektrolit in naprave za redukcijo kroma, tako da bo možno ločeno prečrpavanje v eno ali drugo. V primeru poškodbe cisterne, kjer bi lahko stekel ves elektrolit, bo obstoječa lovilna zbirna jama premajhna, zato bo montirana še ena cisterna za elektrolit, ki bo s črpalko in cevovodom povezana z obstoječo cisterno in z napravo za redukcijo šestvalentnega kroma.

S to sanacijo bomo preprečili, da bi v nevtralizacijo stekel neobdelan elektrolit, in s tem možnost onesnaženja reke Save s šestvalentnim kromom, ki je zelo strupen za vsa živa bitja.

Alenka Rožič

VARNOSTNE RAZDALJE, KI PREPREČUJEJO DOSEG NEVARNIH OBMOČIJ Z ZGORNJIMI UDI

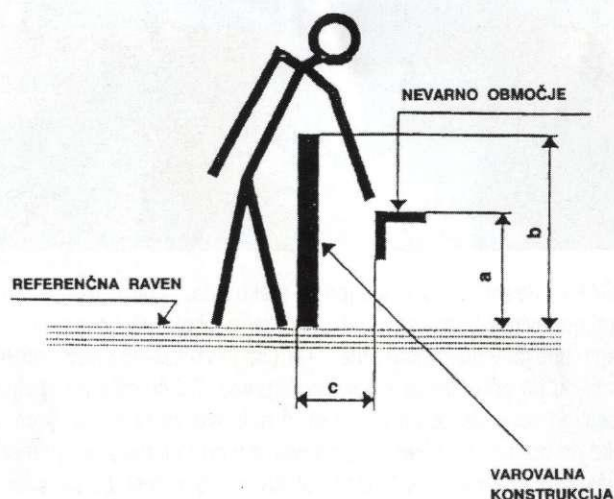
(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

V predhodnih dveh številkah smo obravnavali nekatere teoretične osnove, namen in izhodišča slovenskega standarda, kateri obravnava varnostne razdalje, ki preprečujejo doseg nevarnih območij z zgornjimi udi (SIST EN 294 : 1997). V tej številki pa nadaljujemo s konkretnimi primeri.

DOSEG NAVZGOR

Pravilno nameščeno varovalo onemogoča doseg v nevarno območje.

Tam, kjer je tveganje pri dosegu nevarnega območja majhno (odrgnine, odrsnine), mora biti višina h nevarnega območja najmanj **2500 mm ali več**.

Če pa je tveganje veliko, mora biti ta višina

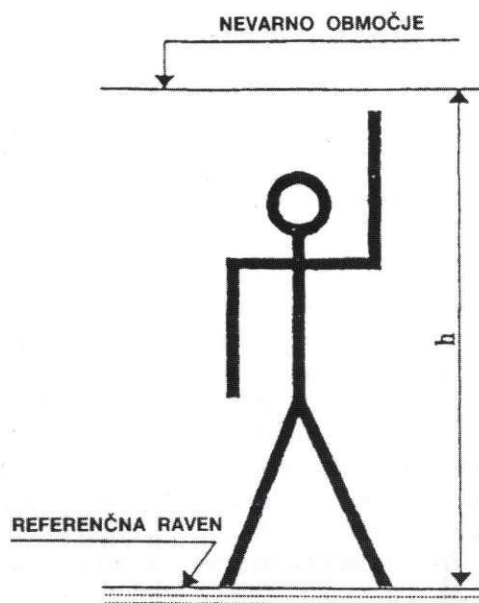
- **2700 mm ali več**

- uporabljajo se drugi varnostni ukrepi.

DOSEG ČEZ VAROVALNO KONSTRUKCIJO

Uporabljajo se naslednji simboli:

- a višina nevarnega območja
- b višina varovalne konstrukcije
- c horizontalna (vodoravna) oddaljenost do nevarnega območja

Nepravilno nameščeno varovalo - obstaja možnost za nastanek poškodbe.

Izbira ustrezne varnostne razdalje za doseg navzgor ali čez varovalno konstrukcijo mora biti odvisna od ocene tveganja (gl. EN 292 – 1). Temelji na verjetnosti, da pride do poškodbe in predvidljivi – pričakovani resnosti – teži poškodbe. Upoštevati je treba tehnične in človeške okoliščine. Te pa so zajete v tabelah, o katerih bomo pisali v naslednji številki.

Franč Pintar

PRIJAVLJANJE POŠKODB PRI DELU

Delavec ne sme imeti stroškov oz. škode v zvezi z varstvom pri delu. V ta sklop spadajo tudi pravice iz zdravstvenega varstva zaradi varstva in zdravja pri delu.

Najbolj pogosto so to:

- v celoti zagotovljeno plačilo zdravstvenih storitev,
- 100% nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela.

Zaradi nekaterih nejasnosti in težav, ki se s tem v zvezi pojavljajo, dajemo naslednja navodila oz. pojasnila:

1. Poškodba pri delu mora biti prijavljena delovodji do konca iste dneve, kot se je zgodila.
2. Poškodba na poti na delo in z dela mora biti prijavljena v roku 24-ih ur.
3. Odgovorne osebe v Acroniju oz. v profitnem centru izpolnijo in ob ustreznem pečatu podpišejo obrazec **"Prijava poškodbe pri delu"**.
4. Prijavo v 5-ih izvodih Acroni pošlje osebnemu zdravniku poškodovanca, lahko pa jo delavec odnese tudi sam.
5. Zdravnik izpolni poglavje VI prijave in obdrži en izvod, pri preostalih pa je več možnosti:
 - 3 izvode razpošlje po razdelilniku, **enega pa vrne poškodovancu.**
 - Vse vrne po pošti v Acroni.
 - Delavcu vrne 4 izvode.

POZORI!

V kolikor zdravnik enega ali pa štiri izvode izpolnjene prijave poškodbe pri delu vrne poškodovancu, jih mora poškodovanec **čimprej dostaviti TAJNICI KADROVSKE SLUŽBE ali pa TAJNICI V PROFITNEM CENTRU.** V slednjem primeru jih tajnica PC dostavi tajnici kadrovske službe.

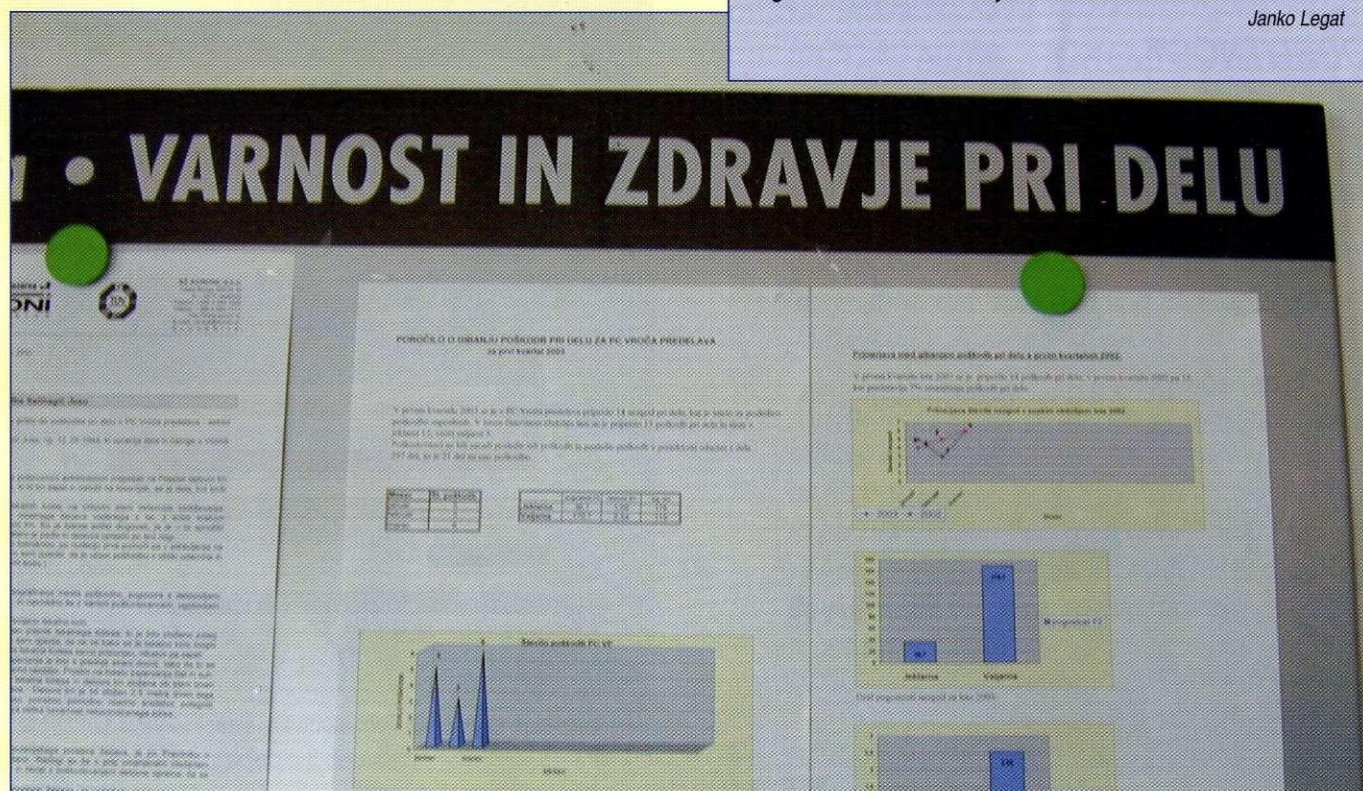
Dogaja se, da Acroni ne dobi od zdravnika izpolnjene prijave, brez le-te pa ne more izpolniti vseh dolžnosti, delavec pa ne uveljaviti vseh svojih pravic s področja varnosti in zdravja pri delu.

Franč Pintar

*V PC Vroča predelava sta bili v mesecu aprilu, na lokaciji Jeklarna in Vroča valjarna, postavljeni 2 oglasni deski "Varnost in zdravje pri delu". Ureja ju strokovni delavec za varnost in ZPD, s povdarkom na **dnevnem spremljanju poškodb pri delu (dan z poškodbo - dan brez poškodbe pri delu) ter raziskavi poškodb (poročilo in fotografije).***

Poleg tega so na oglasni deski mesečna, kvartalna, polletna in letna poročila o gibanju poškodb pri delu, nevarnosti pri delu, požarna varnost, nevarne snovi, ekologija ter ostala problematika varnosti in zdravja pri delu, ki zadeva delavce zaposlene v tem PC-ju in katerim sta oglasni deski namenjeni.

Janko Legat

KADROVSKA GIBANJA

V prvem tromesečju letošnjega leta so 4 delavci sklenili delovne razmerje, prekinjenih je bilo 7 delovnih razmerij. Invalidsko sta se upokojila:

ESAD ROŠIČ
JANEZ SVETINA

HLAD.PRED.(SUZ)
PRED.DEB.PL.(SUZ)

JUBILANTI DELA

10 LET:

FRANC POLAJNAR

VP jeklarna

ANTON MAVRIČ

VP jeklarna

LJUBIŠA PETROVSKI

PC Hlad.pred.

20 LET:

DUŠKO KRSTEVSKI

VP valj.

ZILHAD ALUKIČ

PC Hlad.pred.

MEHDINA ŠERIFOVIČ

PC Hlad.pred.

MILENKO KUZMIČ

PC PDP

30 LET:

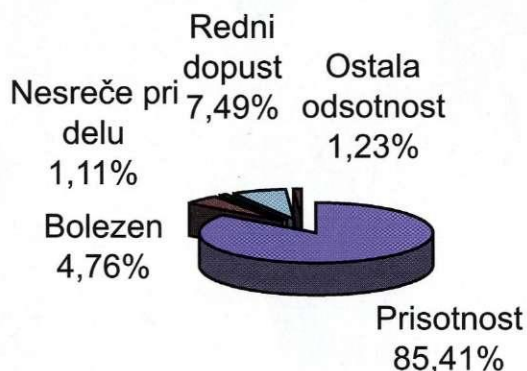
STOIMEN SPASEVSKI

VP jeklarna

Iskrene čestitke!

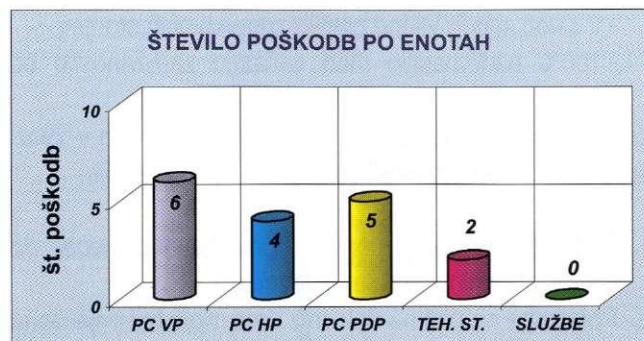
ODSOTNOST

V marcu 2003 je bila odsotnost skoraj popolnoma enaka kot lani v istem mesecu, le zaradi bolezni je bilo za malenkost manj ljudi na delu.

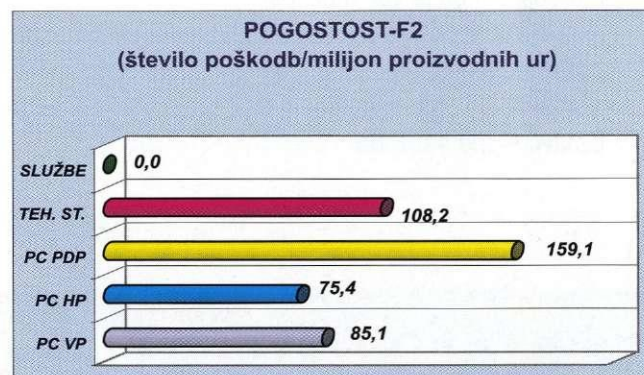
GIBANJE POŠKODB PRI DELU

V letošnjem marcu se je kot marca lanskega leta pripetilo 17 poškodb pri delu. Poškodovani so bili zaradi posledic teh poškodb in posledic poškodb v preteklosti **odsotni z dela 262 delovnih dni**, to je dobrih 15 dni na poškodbo.

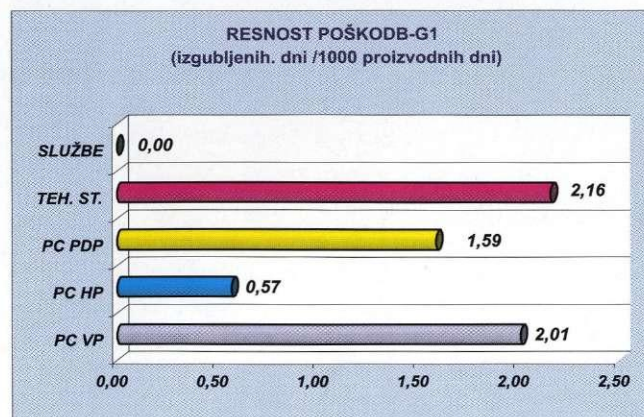

V mesecu marcu 2003 se je pripetilo enako število poškodb pri delu v primerjavi z marcem leta 2002.

mesec, leto	PCVP	PC HP	PC PDP	TEH.ST.	SLUŽBE
Marec 2002	6	8	1	2	0
Marec 2003	6	4	5	2	0
Primerjava					

Pogostost je ta mesec največja v PC PDP, sledijo Teh. storitve, PC VP ter PC HP.

Resnost je največja v Teh. storitvah, sledi PC VP, PC PDP ter PC HP.

Ivanka Mavri

Sabina Škrjanc

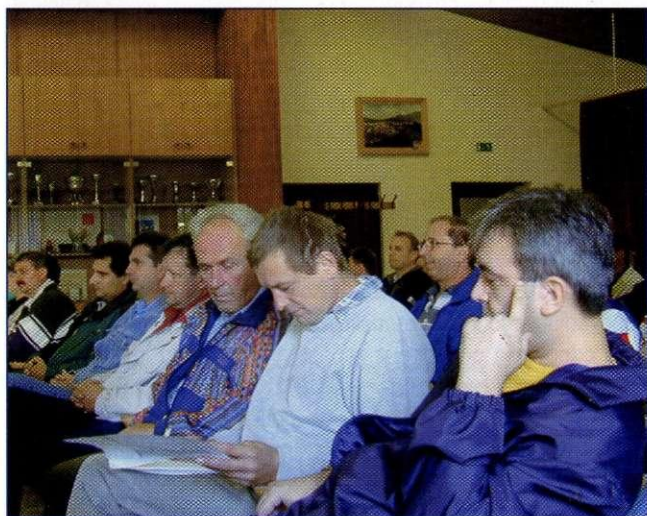
FUNKCIONALNO IZOBRAŽEVANJE V PRVEM TROMESEČJU 2003

V skladu z Gospodarskim načrtom in Planom izobraževanja za leto 2003, smo v 1. četrtletju izvajali izobraževanja in usposabljanja zaposlenih. Funkcionalna izobraževanja potekajo tako zunaj podjetja, kot tudi v podjetju.

IZVEN ACRONIJA

Raznih seminarjev, posvetovanj, konferenc, delavnic, simpozijev, ki jih organizirajo razne izobraževalne ustanove, se je udeležilo 64 zaposlenih.

Tečaje je zaključilo 29 delavcev, od tega žerjavovodski tečaj 6, viličarski tečaj 2, 90-urni tečaj italijanskega jezika 12, tečaj plamenskega in elektroobločnega rezanja 6, tečaj za vizualno kontrolo 2, šolo za kontrolorje 1.

V ACRONIJU

Pri nas so bili izvedeni naslednji seminarji:

Komercialni seminar za Nabavo, katerega se je udeležilo 15 zaposlenih, Komercialni seminar za Prodajo, kjer je bilo 10 udeležencev. S področja kakovosti je bil v marcu organiziran seminar »Metode reševanja problemov in metode stalnih izboljšav«, kjer je bilo 50 udeležencev..

Interna predavanja, katerih izvajalci so bili naši zaposleni, pa so obravnavala sledeče teme:

»Tehnologija in problematika valjanja debele pločevine in TVT«, kjer je bilo prisotnih 40 delavcev iz Vroče valjarne,

»Metalurške osnove žarjenja v peči CRNO«, kjer je bilo 25 delavcev iz PC HP, Tehnične kontrole in RR.

»Napake na trakovih in ravnanje pločevine«, pa se je udeležilo 18 zaposlenih.

Marca se je v okviru projekta »20 ključev«, začelo izvajati usposabljanje za vodje delovnih skupin in sicer za ključ št. 3 – Delovanje delovnih skupin in se bo nadaljevalo skozi vse leto.

Prav tako se veliko delavcev izobražuje ob delu in sicer 112. Šolajo se na poklicnih šolah, srednjih šolah ter na fakultetah. Izobraževanje pa je zaključilo 6 delavcev.

V delovnih sistemih je najpomembnejši element človek, zato je vlaganje v izobraževanje kadrov smotno in zagotavlja učinkovitejšo opravljanje dela.

Maja Smolej

IZPLAČEVANJE ODŠKODNIN DELAVCEM ZA BOLOVANJE DO 30 DNI IZ NASLOVA ZAVAROVANJA ODGOVORNOSTI

Obveščamo vas, da smo s 1. marcem 2003 z Zavarovalnico Triglav sklenili dodatek k polici o zavarovanju odgovornosti, tako da bo odškodnine delavcem za bolovanja do 30 dni v višini 2000 SIT/ dan izplačevala Zavarovalnica Triglav. Odškodnina bo izplačana na isti račun kot nakazilo plače in sicer med 15. in 18. v mesecu.

Uprava

O MOŽNOSTI SPREMEMB V DODATNEM POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU

Vse zaposlene v družbi Acroni, ki imajo urejeno dodatno pokojninsko zavarovanje v Pokojninski družbi A obveščamo, da imajo možnost spremeniti podatke, ki so jih navedli v Pristopni izjavi.

Obrazce, ki jih je potrebno izpolniti za prijavo sprememb, imajo tajnice. Prosimo, da jih pozorno preberete, natančno izpolnite in po potrebi dodate zahtevane priloge ter vse skupaj v čim krajšem času vrnete svoji tajnici, ki jih bo posredovala naprej.

Ivanka Mavri

VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ DELAVCEV

Po novem ZDR posebno varstvo uživajo naslednje kategorije delavcev:

- ženske,
- delavke in delavci v zvezi z nosečnostjo in starševstvom,
- mladina,
- invalidi,
- starejši delavci.

Z varstvenega vidika zakon ureja prepoved opravljanja težkih del, omejitve trajanja dnevnega in tedenskega delovnega časa, odsotnosti z dela oziroma dela s krajšim delovnim časom od polnega, odmore, tedenski počitek, prepovedi nočnega in nadurnega dela ter povečani letni dopust. V okvir posebnega varstva nekaterih kategorij delavcev v času trajanja delovnega razmerja pa je potrebno šteti tudi posebno pravno varstvo pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, ki ga uživajo starejši delavci, invalidi in odsotni z dela zaradi bolezni ali poškodbe.

Za ženske velja prepoved opravljanja podzemnih del, nočno delo pa je ženskam mogoče odrediti le, če so izpolnjeni pogoji, določeni z zakonom, potrebna pa je tudi odobritev ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. S tem je zakonodajalec nekoliko omilil stroge usmeritve konvencije MOD št. 98, ki izrecno prepoveduje nočno delo žensk, z utemeljitvijo, da pomeni nekritičen sprejem te usmeritve tudi določeno diskriminacijo pri zaposlovanju žensk.

Nov zakon celovito obravnava vlogo starševstva in skuša zagotoviti varstvo delavcev z družinskimi obveznostmi, pri čemer pa ne loči med materinstvom in očetovstvom. Tako je zagotovljeno posebno varstvo med nosečnostjo in starševstvom v zvezi z nočnim in nadurnim delom, in sicer tako metri kot očetu, ki neguje otroka do 3 leta starosti. Omejitev nadurnega dela ali nočnega dela delavke v času nosečnosti ali z otrokom do 1 leta starosti se veže na oceno tveganja po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu, iz katere izhajajo nevarnosti za njeno zdravje ali zdravje otroka. Staršu, ki ima otroka, starega do 7 let ali hudo bolnega ali prizadetega otroka, ni mogoče naložiti opravljanja nadurnega ali nočnega dela brez predhodnega pisnega soglasja, ob pogoju, da delavec živi sam z otrokom in skrbi za njegovo vzgojo in varstvo. Zagotovljena pa je tudi pravica do odsotnosti z dela ali krajšega delovnega časa zaradi izrabe starševskega dopusta v skladu z določili posebnega zakona. Starševski dopust obsega porodniški dopust, očetovski dopust, dopust za nego in varstvo otroka in posvojiteljski dopust.

Mlajši delavci so delavci, ki še niso dopolnili 18 let starosti. Varstvo se nanaša na prepoved opravljanja določenih težjih in zdravju škodljivih del, nadurnega in nočnega dela, pripada pa jim tudi letni dopust, povečan za 7 delovnih dni.

Za starejše delavce, ki po zakonu uživajo posebno varstvo, štejejo delavci, starejši od 55 let. Po novem velja enaka starost tako za moške kot za ženske, vendar se bo ta meja za ženske postopno približevala zakonsko določeni, ker je bila v preteklosti določena zanje nižja starost (50 let). Tako bo imela status starejše delavke tista delavka, ki bo na dan 1. 1. 2003 stara 51 let, potem pa se bo starost zviševala po 4 mesece vsako leto do leta 2014. Starejši delavci imajo zlasti pravico do dela s krajšim delovnim

časom, kar je povezano zlasti z delno upokojitvijo, ki jo ima delavec pravico uveljaviti, ko izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Tako bo delni upokojenec-delavec upravičen do sorazmernega dela plače in obveznega zavarovanja, hkrati pa bo prejemal delno pokojnino. Delodajalec starejšemu delavcu brez njegovega predhodnega soglasja ne sme odrediti nadurnega ali nočnega dela. Soglasje mora biti podano v pisni obliki. Posebna varstvena določba zakona je tudi določilo, da delodajalec starejšemu delavcu ne sme odpovedati pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga, razen v primeru, če starejši delavec že izpolnjuje minimalne pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, če bi starejši delavec v času uživanja zagotovljene pravice do denarnega nadomestila iz zavarovanja za primer brezposelnosti izpolnil minimalne pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine ali če starejši delavec z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi soglaša, pri čemer mora biti delavčeva izjava volje podana v pisni obliki.

ZDR zavezuje delodajalca, da zagotovi varstvo delovnih in drugih invalidov, posebej pa so določene pravice delovnih invalidov. Delodajalec mora delovnemu invalidu zagotoviti:

- opravljanje drugega dela, v skladu s njegovo preostalo delovno zmogljivostjo,
- opravljanje dela s krajšim delovnim časom glede na preostalo delovno zmogljivost,
- poklicno rehabilitacijo,
- nadomestilo plače v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Novi zakon ne določa več absolutnega varstva invalidov pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi. S posebnim pravnim varstvom pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi delovnemu invalidu zaradi ugotovljene II. ali III. kategorije invalidnosti ali iz poslovnega razloga, razen v primerih, ko delodajalec ne more zagotoviti drugega ustreznega dela ali dela s skrajšanim delovnim časom, je nadomeščeno prejšnje načelo absolutnega varovanja zaposlitve delovnim invalidom z načelom relativnega varovanja. Pogodbo o zaposlitvi delovnemu invalidu lahko delodajalec odpove samo na način in po postopku, določenem v ZPIZ-1. Delodajalec bo lahko delovnemu invalidu odpovedal pogodbo o zaposlitvi le, če mu ni mogoče zagotoviti poklicne rehabilitacije v smislu možnosti usposobitve za delo pri delodajalcu, premestitve na drugo ustrezno delovno mesto oz. dela s skrajšanim delovnim časom. Delovno razmerje delovnemu invalidu bo prenehalo samo pod pogoji in po postopku, ki ga določa zakon, in to le v primeru, ko bo posebna komisija na zahtevo delodajalca ugotovila, da delodajalec objektivno ne more zagotoviti pravic iz invalidskega zavarovanja.

Za konec pa še to:

Dobila sem kar nekaj vprašanj v zvezi z pravico do odsotnosti z dela zaradi izobraževanja. V pojasnilo: delavec, ki se izobražuje v lastnem interesu, ima pravico do odsotnosti z dela, ko prvič opravlja izpite, vendar gre za neplačano odsotnost.

S tem zaključujem pregled novega ZDR in upam, da sem vam novi zakon v grobem dovolj predstavila. Glede na vaš odziv prejšnje tedne vidim, da ste članke pazljivo prebrali in spremljali, kar me zelo veseli. V kolikor se vam bodo pojavila nova vprašanja, mirno dvignite telefon, pokličite in vprašajte. Vedno sem vam na voljo.

Petra Filipič Špiler

REKORDNO V PC PDP JE ŽE KAR OBIČAJNO

V marcu je bil prvič presežen zelo pomemben proizvodni mejnik, in sicer končna proizvodnja več kot 3000 t nerjavne debele pločevine, kar je 8 % več od gospodarskega načrta in 14 % več od lanskoletnega povprečja. Izredni rezultati se nadaljujejo iz meseca v mesec, tako da smo v zaključenem letošnjem prvem četrtletju izdelali 6 % več nerjavne debele pločevine od gospodarskega načrta, kar je za poslovanje celotnega podjetja izjemno pomembno, saj je nerjavna debela pločevina, nosilni program podjetja.

Sanacija rezalne mize rezalnika NC3.

Priprave na postavitve novega ravnalnika.

Rezultat v marcu ni naključen, temveč plod izrednega dela na agregatu za toplotno obdelavo Drever, s 25 % višjo proizvodnjo glede na lansko povprečje in 5 % nad doseganje rekordno količino lanskega oktobra. Izredni rezultati se dosegajo tudi v sektorju Lužilnica, ki je z rekordno marčevsko proizvodnjo 4015 t lužene pločevine, presegla lanskoletno povprečje za 32 %.

Tudi skupna proizvodnja v marcu, z 8510 t je rekordna in kar 22 % nad gospodarskim načrtom, prvo četrtletje pa smo zaključili z 18 % preseganjem gospodarskega načrta.

Brez večje proizvodne problematike sicer tudi v marcu ni šlo. Zaradi celomesečne sanacije reklamiranih rezalnih miz, je bilo potrebno nadomestiti nižjo storilnost razreza nerjavne pločevine

novega sekatorja NC3. Prav tako je bilo potrebno spremeniti obratovanja celotne Sack razrezne linije z dopoldanske na nočno izmeno, zaradi priprave na postavitve novega ravnalnika.

Debela pločevina na odpremi.

Še en rekord je bil dosežen, sicer posledično, verjetno pa najbolj odmeven - in sicer rekordna mesečna odprema izdelkov debele pločevine z 8977 t, kar predstavlja 8 % več od predhodne rekordne količine lanskega aprila in je kar 29 % nad letošnjim gospodarskim načrtom. Seveda je tudi marčevska realizacija izdelkov debele pločevine rekordna z 1.754 mio SIT, kar predstavlja že 41 % celotne realizacije Acronija.

Robert Prešeren

POHVALA

Dne 09.04.2003 ob 23.45 uri je prišlo do pretrga pločevine v peči linije SSAP. Regulacija linije za nateg v peči je takoj poskušala vzpostaviti nateg in je vlekla žareč material iz peči. Ta je vnel oblogo na valjih. Poškodovanih je bilo 5 velikih valjev premera 1300 mm in 6 transportnih valjčnic zanke. Sistem natega je na svojih omejitvah ustavil vleko z nateznim valjem. Linija pa je narejena tako, da je voz kompenzacijske zanke skušal obdržati nateg. Ker pa na nateznem valju pred pečjo ni bilo zadostnega oprijema, da bi držal to ravnotežje sil, je voz za zanko potegnil žareč material preko centrinih valjev v zanko. Linija se je dokončno ustavila, ko je voz za zanko povozil izstopno mejno stikalo. Vzdrževalci in proizvodni delavci so se nemudoma lotili odprave napak in linijo tudi v rekordnem času usposobili za delo.

V imenu direktorja PC HP g. Darka Gregoriča, univ.dipl.inž. in vodja vzdrževanja Boruta Cegnarja, inž., izrekamo javno pohvalo sledečim delavcem:

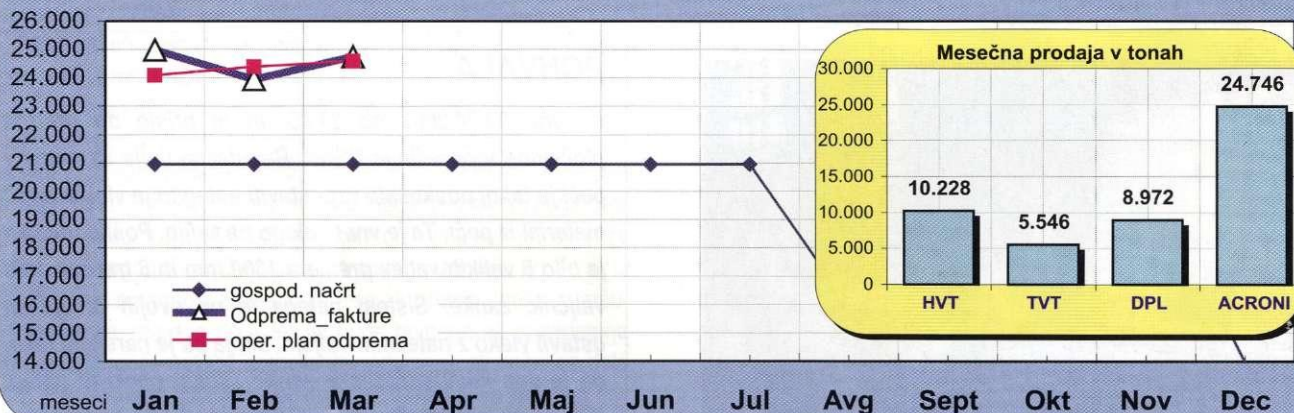
Andreju Dolušiču, Milanu Berglju, Miranu Borštnarju, Edvardu Kristanu, Asimu Pašiču, Teofiku Henjakoviču, Fehimu Jagurdžiji, Marjanu Gričarju, Branku Bakiču, Nikoli Brajiču, Tonu Robiču ter Sulejmanu Dediču.

POSLOVANJE V MARCU

	NERJAVNA			JEKLA ZA ELEKTROPLOČEVINO						MALOGLJ. in			KON.LEGIR. in			SKUPAJ		
	JEKLA			DINAMO			ELMAG			NAVAD. KON. JEK.			JEKLA za POBOLJ					
	realiz.	plan		realiz.	plan		realiz.	plan		realiz.	plan		realiz.	plan		realiz.	plan	
	ton	ton	%	ton	ton	%	ton	ton	%	ton	ton	%	ton	ton	%	ton	ton	%
JEKLARNA , PROGA																		
JEKLARNA	7.109	7.200	99	5.670	7.300	78	3.195	2.950	108	12.193	11.100	110	2.721	2.450	111	30.888	31.000	100
VALJARNA	7.764	7.520	103	4.441	6.500	68	3.180	2.500	127	9.332	10.120	92	2.452	2.360	104	27.168	29.000	94
IZDELKI ...PROIZVODNJA																		
HVT	1.516	1.500	101	4.828	5.000	97	2.150	2.100	102	545	400	136	910	900	101	9.948	9.900	100
TVT	1.032	1.000	103							3.479	3.800	92	664	350	190	5.175	5.150	100
DPL	3.006	3.000	100							4.862	4.850	100	642	600	107	8.510	8.450	101
ACRONI	5.553	5.500	101	4.828	5.000	97	2.150	2.100	102	8.886	9.050	98	2.216	1.850	120	23.633	23.500	101
IZDELKI ...ODPREMA v tonah																		
HVT	1.671	1.500	111	5.118	5.250	97	2.140	2.150	100	474	450	105	825	900	92	10.228	10.250	100
TVT	1.067	1.000	107							3.947	4.100	96	532	350	152	5.546	5.450	102
DPL	3.017	3.000	101							5.166	5.100	101	789	800	99	8.972	8.900	101
ACRONI	5.756	5.500	105	5.118	5.250	97	2.140	2.150	100	9.586	9.650	99	2.146	2.050	105	24.746	24.600	101
IZDELKI ...ODPREMA v EUR x 1000																		
HVT	3.128	2.897	108	2.272	2.325	98	894	903	99	220	201	109	503	555	91	7.574	7.493	101
TVT	1.486	1.423	104							1.265	1.281	99	240	159	150	3.025	2.864	106
DPL	5.330	5.342	100							1.841	1.750	105	430	432	100	7.597	7.523	101
ACRONI	9.944	9.661	103	2.272	2.325	98	894	903	99	3.326	3.233	103	1.173	1.146	102	18.472	17.880	103

DOSEGANJE ODPREME ACRONI V PRIMERJAVI Z NAČRTOM

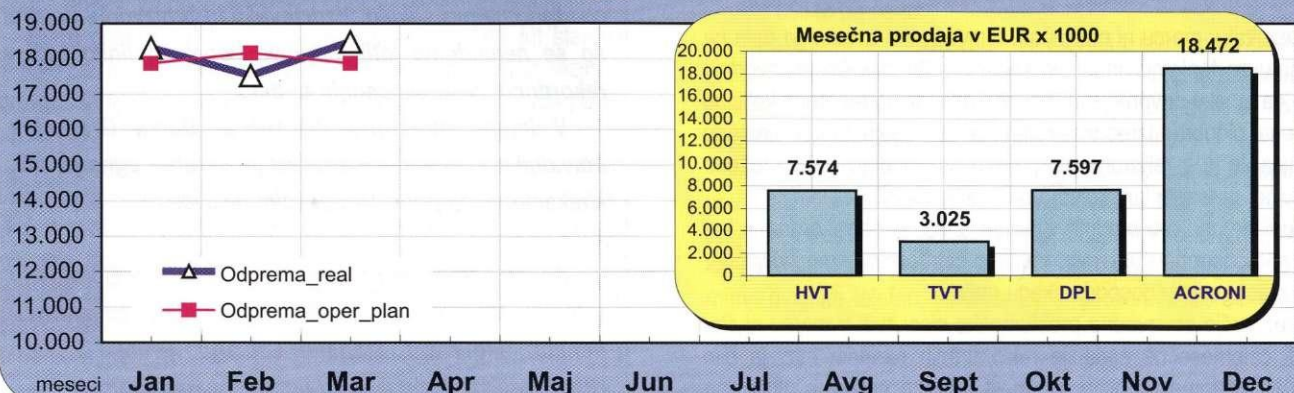
v tonah

DOSEGANJE ODPREME ACRONI V PRIMERJAVI Z OPER. PLANOM

v EUR x

1000

PROIZVODNJA V MARCU

Doseženi rezultati proizvodnje so v marcu zelo ugodni. V Jeklarni smo izdelali rekordno količino slabov - 30.888 ton. Prav tako je proizvodnja končnih izdelkov presegla načrtovano količino. Našim kupcem smo odpremili 24.746 ton izdelkov, kar je 18 odstotkov nad gospodarskim načrtom.

Profitni center Vroča predelava

V Jeklarni je proizvodnja potekala dobro in je bila dosežena rekordna proizvodnja kljub dvema daljšima zastojema. Peč je 11 ur mirovala zaradi okvare bagra za žlindro, 11 ur pa je trajalo popravilo velikega dviga 80-tonskega žerjava. Popravilo elektro okvare na sekundarni strani je povzročilo 3 ure zastoja. S prenavitvijo stopenj na regulatorju transformatorja EOP se je specifična poraba električne energije močno zmanjšala, povečala se je vzdržnost ognjeodporne obzidave peči ter znižala poraba grafitnih elektrod. Izplen je dosežen na nivoju gospodarskega načrta.

V Vroči valjarni smo imeli težave zaradi pomanjkanja slabov na začetku meseca. Valjavska proga je mirovala zaradi pomanjkanja vložka kar 55 ur. Daljši zastoj proge je bil zaradi dviga slabov v potisni peči (10 ur). Kljub tem zastojem je Valjarna imela samo 15,8 odstotka nenačrtovanih zastojev, zato je dosegla proizvodnjo 27.168 ton, kar je sicer manj od operativnega načrta, vendar za 8,1 odstotka nad gospodarskim načrtom. Tudi izpleni in potroški energije so doseženi v okviru pričakovanih.

Profitni center Hladna predelava

Skupna proizvodnje je znašala 15.123 ton, od tega je bilo 9.948 ton HVT in 5.175 ton TVT. Na obeh programih smo bili točno na načrtovanih vrednostih. Tudi iz pregleda doseganja proizvodnje po posameznih vrstah jekel je razvidno, da ni odstopanj od načrtovanih količin.

Doseženi izplen HVT znaša 87,3 odstotkov in je za 0,3 odstotka nižji od načrtovanega. Največje odstopanje je pri vrstah jekel Diname in Elmaga, in sicer v razreznem delu. Vzrok v povečanem izmetu je predvsem v nekoliko slabši kakovosti TVT, kakor tudi v neugodni kombinaciji naročil, ki neposredno vplivajo na izplen. Bistveno boljša slika pa je pri avstenitnih nerjavnih jeklih grupe 11, kjer je doseženi izplen kar za 2,8 odstotka boljši od načrtovanega. Tu ima največji vpliv varjenje kolobarjev na liniji CBL. Pri TVT znaša doseženi izplen 90,2 odstotkov, kar je za 1,6 odstotka boljše, kot je določeno z letnim načrtom.

Profitni center Predelava debele pločevine

V marcu je bila dosežena rekordna proizvodnja z 8.510 ton končnih izdelkov, oziroma skoraj 1 odstotek nad operativnim načrtom. Načrtovano proizvodnjo smo dosegli na vseh treh načrtovanih skupinah proizvodov. Količina proizvedene nerjavne pločevine v marcu znaša 3.006 ton, kar je mesečni rekord. V marcu je realizacija v primerjavi z marcem 2002 višja za 11 odstotkov.

V marcu na ključnih agregatih za toplotno obdelavo pločevine nismo beležili zastojev, ki bi pomembno vplivali na proizvodnjo,

zato je bila dosežena proizvodnja 4.638 ton gašene in poboljšane pločevine.

Omembe vredni zastoji so ustavitev Ebner kalilne peči v zadnjih štirih dneh (skupaj 112 ur), okvara in zamenjava valjčnice v Drever peči (skupaj 12 ur), požara elektronike na NC2 (skupaj 56 ur) in obratovanje NC3 z nižjo zmogljivostjo zaradi sanacije mize preko celega meseca.

Zastoji zaradi sanacije napak na tehtnici so se v primerjavi s februarjem zmanjšali za 15 odstotkov, vendar so še vedno nad povprečjem. Kljub nižji količini interno reklamirane pločevine je količina odpadle pločevine na naročila še vedno previsoka.

Tehnični direktor
Branko Banko, univ.dipl.inž.

REKONSTRUKCIJA LINIJE CRNO

Projekt poteka po predvidenem terminskem načrtu. Dokončana je zadnja faza projektiranja postavitve opreme na lokacije CRNO. Vzporedno pa poteka izdelava opreme posameznih segmentov rekonstrukcije. Prve dobave predvsem elektro opreme so bile izvedene v marcu.

Zadnji posnetek linije pred rekonstrukcijo.

Pripravljalna dela so se začela 16. aprila letos. Z pogodbenim partnerjem FATA HUNTER in glavnim izvajalcem montažnih del WIRE TECHNOLOGIES smo podpisali sporazum o delu na skupnem delovišču, ki ureja medsebojna razmerja pri izvajanju del. Seveda pa bo potrebno dnevno usklajevanje potreb, zahtev in možnosti za uspešno izvajanje aktivnosti po terminskem načrtu.

Do prve ustavitve linije CRNO, ki je predvidena za 25. julij letos, bodo izvedena pripravljala dela, ki se nanašajo predvsem na zamenjavo elektro opreme in zamejavo gorilcev v ogrevnih conah. To so predvsem novi elektro pogoni, kableske trase, vzporedne cevne instalacije, in pomožne konstrukcije, katerih izvedba ne moti proizvodnega procesa.

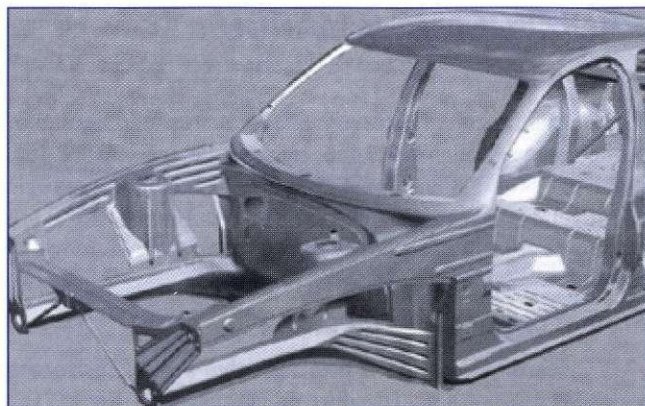
Pri sami izvedbi del bo potrebno veliko sodelovanja in prilagajanja potrebam projekta, zato se vsem zaposlenim že vnaprej zahvaljujem.

Vodja projekta
M. URH

IZ SVETA JEKLA

NOVE VRSTE JEKEL ZA ZMANJŠANJE TEŽE AVTOMOBOLOV

Zahteve po zmanjšanju porabe goriva in s tem obremenitve okolja s CO₂ imajo za posledico po zmanjševanju teže avtomobilov. Zato proizvajalci razvijajo nova jekla s povišano trdnostjo, ki pa morajo hkrati imeti dobro duktilnost, da omogočajo hladno oblikovanje posameznih avtomobilskih delov. V ta namen so bila razvita številna jekla za jeklene pločevine, ki dosežejo zahtevane lastnosti na različne načine utrjevanja: s hladnim utrjevanjem, izločilnim utrjevanjem, pri katerem se hladno oblikovani deli dodatno utrdijo že pri temperaturi sušenja (zapekanja) laka, pločevine brez intersticij legirana z bakrom, dvofazna (feritno-martenzitna) in kompleksna (feritno-bainitno-martenzitna) jekla. V zadnjem obdobju pa razvijajo poleg jekel z izboljšano trdnostjo tudi lažja jekla. Ta jekla imajo do 9 % manjšo specifično težo v primerjavi z običajnimi jekli. Manjšo specifično težo dosegajo z legiranjem jekla z aluminijem. Dodatek aluminija je do 6,5 %. Visoko trdnost dosežejo z dodatnim legiranjem jekla z mikrolegirnimi elementi, kot so bor, titan in niobij. S pravilno

kombinacijo teh elementov dosežejo po hladnem valjanju in rekristalizacijskem žarjenju zelo drobnozrnato mikrostrukturo, ki zagotavlja visoko trdnost in dobro sposobnost za oblikovanje delov s hladnim vlečenjem. Tako nova z aluminijem legirana jekla omogočajo doseči optimalno kombinacijo lastnosti, ki so zahtevane v sodobnih avtomobilskih konstrukcijah: manjša teža, višja trdnost in dobra duktilnost.

Aleš Lagoja

SINDIKALNE NOVICE

PRIPRAVA OBRAZCEV

Novi Zakon o delovnih razmerjih ne obvezuje delodajalca, da v primeru uvedbe disciplinskega postopka proti delavcu ali nameravani odpovedi delovnega razmerja o tem obvesti sindikat, katerega član je delavec. Delavec mora sam na delodajalca nasloviti pisno vlogo, da le-ta obvesti sindikat.

V sindikatu SKEI bomo za svoje člane pripravili primerne obrazce, in sicer ZAHTEVO O OBVEŠČANJU SINDIKATA za zgoraj navedena primera in POOBLASTILO za zastopanje delavca s strani sindikata.

Obrazce bo možno dobiti v sindikalni pisarni SKEI – na Javorniku. V nadaljevanju pa se bomo skušali z delodajalcem dogovoriti, da se obrazce vloži članom SKEI v njihovo kadrovske mapo. Še bolj pomembno pa bo zadevo urediti s posebnim členom v podjetniški kolektivni pogodbi.

SKEI Slovenije - Sindikalnapodružnica družbe ACRONI
Predsednik Janez Vilman

PONUDBA ZAVAROVALNICE ADRIATIC

Zavarovalna družba ADRIATIC je partner, s katerim Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije sodeluje že vrsto let, saj so vsi naši člani pri tej zavarovalni družbi nezgodno zavarovani za primer invalidnosti in smrti. Na osnovi sklenjene pogodbe za nezgodno zavarovanje nam zavarovalna družba ADRIATIC ponuja še dodatno nezgodno zavarovanje za primer smrti. Glede na vsebino ponudbe in spricho dejstva, da gre za prostovoljno in individualno sklepanje zavarovanja, se je Izvršni odbor SKEI – Podružnica ACRONI na 3. redni seji odločil, da ponudbo posreduje svojim članom. Osnovni pogoji za pristop k zavarovanju so: starost do 65 let, članstvo v sindikatu, podpis izjave za sklenitev zavarovanja. Zavarovalna vsota je 2.000.000,00 SIT (dva milijona tolarjev), letna premija je 4.800,00 SIT in je plačljiva v največ 3 (treh) obrokih, izključno s položnico.

Vse informacije o POSEBNIH POGOJIH za nezgodno zavarovanje za primer smrti boste dobili preko oglasnih desk, pri sindikalnih zaupnikih in v sindikalni pisarni.

SKEI Slovenije - Sindikalnapodružnica družbe ACRONI
Predsednik Janez Vilman

Vsem delovnim ljudem in občanom, predvsem pa članom Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI),

ČESTITAMO OB DELAVSKEM PRAZNIKU – 1. MAJU.

SKEI Slovenije - Sindikalnapodružnica družbe ACRONI
Predsednik Janez Vilman

Varnost pri delu

V Jeklarni že nekaj let opažam, kako deluje prečni voz in kako tu skrbimo za varnost.

Napajanje elektromotorja za pogon prečnega voza iz ene hale v drugo je narejeno tako, da je električni kabel za napajanje položen kar na tla. Kot vem, je tako napajanje elektromotorja smrtno nevarno. Poleg tega so mi tamkajšnji delavci povedali, da pri čiščenju tal uporabljajo vodo, saj morajo tla poškropiti, da se preveč ne kadi, električni kabel pa je vedno pod napetostjo, zato jih je strah.

Ne vem, ali gre v tem primeru za malomarnost, neodgovornost ali pa zopet za izgovor, da ni denarja. Dokler se nič ne zgodi, je vse v redu...

Zato predlagam, da kabel namestimo v jašek in obesimo na drsne sponke. Upam in želim, da bo to čim prej urejeno, predlog pa naj oddelek za inovacije upošteva kot koristno idejo.

Janez Vilman

Sodelavec pravilno ugotavlja, da prečni voz na opisan način deluje že več let (natančneje 15).

Rešitev težave pa ni tako preprosta, kot se zdi na prvi pogled. Na omenjenem območju poleg transporta s prečnim vozom poteka tudi transport z viličarji in kamioni, obilo pa je manipulacij z žerjavom (tandiši, pokrovi, segmenti, OVM, ...). Rešitev nad ravnijo tal tako ni mogoča, pri predlagani rešitvi pa vprašanje vode in prahu ostaja. Edino možnost vidimo v izdelavi betonske plošče s pripadajočimi odtoki vode (zavrnjena mala naložba z dne 22.05.01) in montažo navijalnega bobna (kar pa je bilo v preteklosti zaradi pogostega trganja kabla problematično). Ocenjujemo, da bi omenjeno rešitev lahko izvedli do konca septembra letošnjega leta.

Jože Berlogar

Odpraševanje Jeklarnе, 31. marec 2003

Dane so bile obljube, da bo stanje glede odpraševanja bistveno boljše, vendar pa delavci v Jeklarni opažamo, da se bistveno ni nič spremenilo. Predvidevano, da so bili veliki stroški ob zamenjavi vrat z avtomatskimi. V em času so bila ena vrata že razbita. Zakaj? Drugo vprašanje je, da so se vrata zamenjala zato, da bo jeklarna zaprta, kar bo pripomoglo k boljšemu odpraševanju. Sedaj pa so v glavnem vsa vrata odprta zaradi tega, ker z 160-tonskega žerjava žerjavovodja ne vidi ponovce z vročo talino. Delavci na ponovcah in tandiših še nismo dovolj kaljeni in je verjetno zato temu tako, da nam piha in nam hladi hrbte. V onem oddelku pa so vrata še kar razbita in polomljena ter čakajo na sanacijo.

Lepo bi bilo, če bi se sedaj opravile kakšne meritve (prah, radiacije...).

Že večkrat je bilo napisano pa tudi v osebnih razgovorih je bilo pojasnjeno, da zaradi premajhne propustnosti filtra ne moremo obratovati z vsemi tremi ventilatorji istočasno. Med remontom od 22. do 24. aprila bomo zamenjali vseh 1200 vreč v filtru in namestili dodatno napravo za zapraševanje filtra, preden le-ta ne pride na delovno temperaturo. S tema dvema ukrepoma bomo izpolnili pogoje za istočasno obratovanje vseh treh ventilatorjev, ki jih imamo trenutno na razpolago. Obratovanje vseh treh ventilatorjev pomeni, da bomo iz jeklarnе odsesovali okrog 900.000 m³ zraka na uro, kar je bistveno več od trenutnih vrednosti, ko dosegamo do 570.000 m³/h.

Jeklarna je opremljena z avtomatskimi vrati. Cilj je vzpostaviti minimalen podtlak v celotni hali, kajti le na ta način lahko vzpostavimo tok onesnaženega zraka proti napi, obenem pa se želimo izogniti prepihu. Zaradi malomarnosti so bila ena hitrozaporna vrata poškodovana in v tem primeru smo disciplinsko ukrepali.

Zavedamo se, da imajo žerjavovodje 160-tonskega žerjava občasno težave z vidljivostjo zaradi visoke koncentracije prahu v najvišjih predelih hale jeklarnе. V teh primerih zmanjšujemo vpih kisika v EOP, občasno zaustavljamo proizvodnjo, nekateri pa se poslužujejo prepaha skozi halo, tako da so razmere vsaj delno sprejemljive. Vsa ta problematika bo bistveno bolj obvladana po aprilskem remontu.

Direktor PC VP
Slavko Kanalec

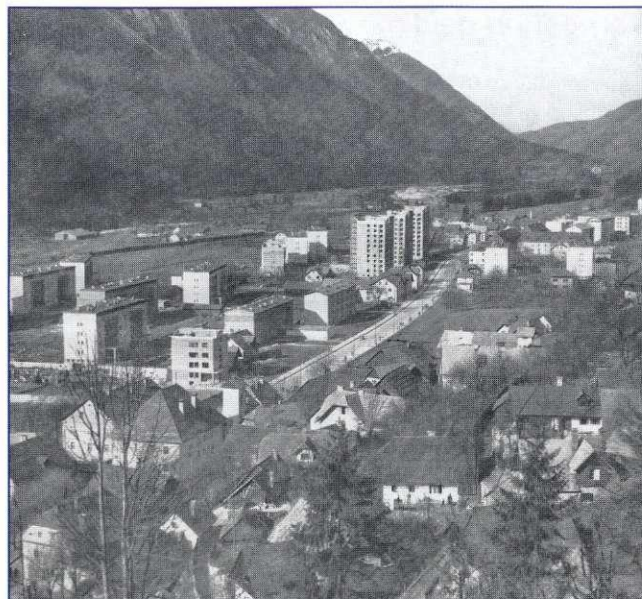
KAKO IN O ČEM JE PISALO V "ŽELEZARJU" PRED 50 LETI?

DELOVNO LJUDSTVO NE TRPI IZKORIŠČANJA SPLOŠNEGA LJUDSKEGA PREMOŽENJA... Pod tem geslom je bila dne 30. aprila pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani sodna razprava proti vodji montažne skupine iz Slavonskega broda, ki mu je bila zaupana odgovorna delovna naloga na kauperjih in pražilnih pečeh Železarne. Obtoženi je namreč v mezdne liste vpisoval izmišljena imena delavcev, ki niso nikoli delali, zaposlenim pa pripisoval več ur, kot so jih resnično opravili in si tako prisvojil 723.873 din. Obsojen je bil na 7 let in 6 mesecev stroge ječe.

10. maja je bila svojemu namenu slovesno izročena nova telefonska centrala, ki bo ustrezala vsem potrebam našega podjetja, saj je ena najsodobnejših tovrstnih central in omogoča 60 pogovorov hkrati...

Kolektiv Železarne ima na Mežakli dva počitniška domova za oddih in razvedrilo. Da bi te prelepe predele še bolj približali široki javnosti, bomo letos pričeli graditi žičnico od streljšča do vrha planote. Žico bomo izdelali doma, vrv bo spletlo podjetje Novokabel iz Novega Sada, žičnico pa zgradilo Mehanično podjetje za lesno proizvodnjo v Ljubljani. Po zagotovilih projektanta ing. Kostenapfla bo to ena najmodernejših žičnic v Evropi. Njena dolžina bo 1200 metrov, na sredi bo 11 metrov visok vmesni jambor, po vrveh pa bosta potovali dve skrbno, okusno in udobno izdelani gondoli za 12 oseb, ki bosta razdaljo oziroma višinsko razliko premagali v 10 minutah. Kot je razbrati iz prispevka, bo imelo pri izvedbi tega projekta levji delež domače znanje...

Iz dopisa splošne kmetijske zadruge Jesenice Ljudskemu odboru mestne občine (LOMO) Jesenice: "Na zahtevo vsega našega članstva odločno protestiramo proti urbanističnemu načrtu Jesenic... Uničena bodo vsa kmetijska gospodarstva, ker dobro poznamo demokratičnost in izkoriščevalnost Železarne Jesenice,

Jeseniška razglednica, posneta koncem 60 let.

ki jemlje kmetijsko zemljo brez dogovorov in odškodnine... Zato moramo opozoriti oblast na to strahotno izkoriščanje in zahtevamo, da prvovrstnih zemljišč ne pozidajo in nasilno ne razlašajo, kot je običajna metoda ŽJ... Prosimo, da nas zaščitite pred izkoriščevalnim stremljenjem in uničenjem, saj smo tudi jeseniški kmetje del delovnega ljudstva..."

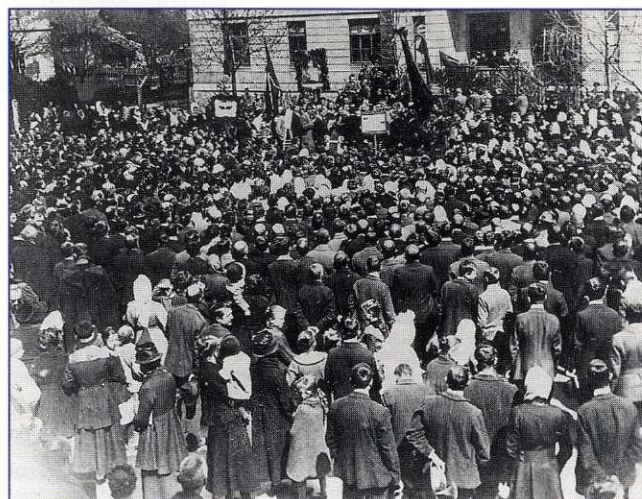
Angleška himalajska odprava je pod vodstvom polkovnika Johna Hunta dne 29. maja po treh neuspešnih poskusih osvojila vrh Mt. Everesta. Nanj sta prva stopila 34-letni čebelar iz Nove Zelandije Edmund Hillary in 39-letni šerpa Norgay Tenzig... Zanimivo in nenavadno pa je predvsem to, da je pisec članka o "Poslednjem boju za streho sveta", navedel, da "z osvojitvijo Mount Everesta ne bo dosežen najvišji vrh sveta, kajti prvopristopniki bodo na severnih obzorjih - tam kjer se Himalaja stika z Mongolijo - opazili novo velegorovje Hunlun z vrhom Mahenpo, ki prebada oblake in nebo v višini 10.000 metrov.

Zdravko Kovačič

PRVI MAJ LETA 1919

Iz fototeke Gornjesavskega muzeja - inventarna številka T-342)

Prvomajsko zborovanje leta 1919 pred jeseniško postajo. To je bila prva velika manifestacija po prvi svetovni vojni. Na zborovanju je govoril Rudolf Golouh iz Ljubljane. Pred tribuno je delavsko pevsko društvo z Jesenic pod vodstvom Cene Ambrožiča.

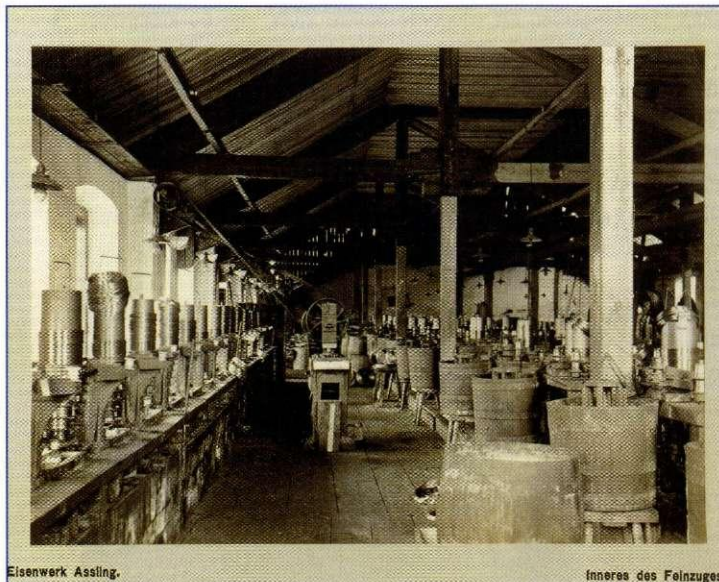
STARE FOTOGRAFIJE

NOTRANJOST ŽIČARNE

Na fotografiji je prikazana notranjost feinzuga – žičarne finega vleka, ki je začel obratovati že leta 1890–1891. Ta obrat je bil postavljen med pisarnami predelovalnih obratov nad skladiščem in hladno valjarno. Na finem vleku so prevladovali zaposleni žičarji iz Bistrice v Rožni dolini na Koroškem, ki so bili pravi mojstri te obrti. Ko so pozimi leta 1906 predelovalni obrati pogoreli do tal, finega vleka na tem mestu niso več obnovili. Del finega vleka je bil na novo postavljen na jugovzhodnem mestu v pritličju žičarne, najfinejši vlek pa preseljen v Bistrico na Koroškem, kjer je Kranjska industrijska družba imela svoj obrat. Po odprtju železniškega karavanškega tunela je leta 1906 odkupila tovarno jeklenih vrvi in žičarno v Bistrici v Rožu, ki je vse do likvidacije leta 1934 ostala tesno povezana z jeseniško martinarno in predelovalnimi obrati.

Glavnina opisa je povzeta po fotografskem kartonu št. 141, ki ga hranimo v Gornejsavskem muzeju Jesenice, v fototeki Kranjske industrijske družbe.

Za bralce Novic pripravila Irena Lačen Benedičič

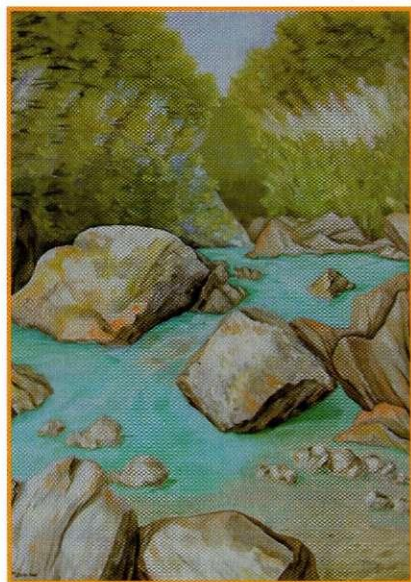

KULTURA - RAZVEDRILO - PROSTI ČAS

VODA - VIR ŽIVLJENJA IN ČLOVEK

Razstava likovnih del Marjete Leban

Vsak dosežek pri delu-ustvarjanju je pogojen s trdim in odgovornim delom, z neomajno voljo in hotenjem. In te lastnosti nedvomno odlikujejo slikarko Marjeto Leban, ki je zrasla v zrelo slikarko. Sicer pa je že v času službovanja kot pedagoška delavka

z risbo in ilustracijo poskušala učenčem približati učno snov in jo narediti bolj privlačno. Iskro talenta, ki je tlela v njej, se je še bolj začela razpihovati po upokojitvi, ko je najprej začela z risanjem portretov in nadaljevala z vedno izzivalno in stalno spreminjajočo se naravo - krajino.

Z vključitvijo v likovni klub Dolinskih likovnikov - DOLIK pri KD Svoboda Tone Čufar Jesenice

leta 1998 se je njena iskra talenta začela še bolj razžarevati. Ob že dokajšnjem slikarskem znanju je doma predelala vso učno snov

40-urnega likovnega tečaja, od pike do predmeta, ki je potekal v okviru DOLIK-a. Od takrat s svojimi likovnimi deli redno vsako leto sodeluje na dveh izbirnih skupinskih likovnih razstavah Dolikovcev. Na Bledu in v Radovljici se je predstavila tudi že s samostojno razstavo. Trikrat se je udeležila "Slikarsko - kiparskega tabora" na Pokljuki in po končanem taboru s svojim delom sodelovala na skupinski razstavi v Šport hotelu na Pokljuki in v Festivalni dvorani na Bledu. S svojo sedanjo likovno izpovedjo pa Marjeta Leban še ni rekla zadnje besede. Njen nemirni ustvarjalni duh jo žene še k nadaljnjemu likovnemu napredku, ki ga bo s svojim vztrajnim delom nedvomno tudi dosegla.

Jože Varl

Razstavljeni dela Marjete Leban bodo v Acroniju na ogled do vključno 9. maja 2002. V jedilnici je tudi vpisna knjiga, kamor se obiskovalci razstave lahko vpišete, napišete svoje vtise, kritiko ali pohvalo.

Ob tej priložnosti velja pohvaliti vse, ki se redno udeležujete odprta razstav, posebno sodelavke finančnega in računovodskega sektorja ter Boruta Verovška, ki nas vsakokrat prijetno preseneti z recitacijo ali z izbranim besedilom slovenskih umetnikov pisane besede.

Žal pa prireditve še vedno niso dovolj obiskane. Nič nas ne stane, pa tudi časa nam ne vzame veliko, tistim, ki se trudimo z organizacijo, in predvsem avtorjem del pa pomeni vaš obisk veliko priznanje.

Pridružite se nam!

LM

ZA ZIDOVI GORNJESAVSKEGA MUZEJA JESENICE V LETU 2002

Gornjesavski muzej Jesenice od leta 1999 deluje kot splošni medobčinski muzej, ki pokriva območje občin Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica. Poslanstvo muzeja je evidentiranje, zbiranje, hranjenje, dokumentiranje, proučevanje in prezentiranje premične kulturne dediščine na območju treh občin soustanoviteljc. Dediščina je zbrana v osmih zbirkah, ki jih hranimo v sedmih muzejskih objektih, raztresenih na relaciji od Vrbe do Kranjske Gore.

Na Stari Savi na Jesenicah, kjer je sedež muzeja, sta v Ruardovi graščini na ogled železarska in paleontološka zbirka. V Kosovi graščini pa si obiskovalci lahko ogledajo stalno zbirko

Ruardova graščina, v kateri se sedež muzeja in fužinska cerkva na Stari Savi.

novejše zgodovine in občasne razstave v galerijskih prostorih, ki se menjajo enkrat mesečno. V Mojstrani muzej skrbi za Triglavsko muzejsko zbirko, ki bo v nekaj letih prenovljena in dopolnjena. V samem središču Kranjske Gore se nahaja Liznjekova domačija z edinstveno etnološko zbirko, ki prikazuje način življenja na alpski kmetiji v 19. stoletju. V Žirovnici je na ogled zbirka o življenju in delu Matije Čopa v njegovi rojstni hiši. Poleg tega muzej skrbi tudi za dva državna spomenika v občini Žirovnica: Prešernovo in Finžgarjevo rojstno hišo. Če povzamemo na kratko, gre za okoli 12000 predmetov v sedmih objektih, za katere skrbi trinajst redno zaposlenih delavcev. Pri tem nam vsako leto pomaga tudi nekaj delavcev, ki so zaposleni preko projekta javnih del. Naštete zbirke obišče vsako leto približno 50 000 obiskovalcev. Na prvem mestu po obiskanosti je Prešernova rojstna hiša, sledijo pa ji druge hiše na območju občine Žirovnica, nato Kosova in Ruardova graščina na Jesenicah ter Liznjekova hiša in Triglavsko muzejska zbirka. V preteklem letu je na nekoliko manjšo obiskanost naših zbirk vplivala obnova Prešernove rojstne hiše, ki je bila zaradi obnovitvenih del od sredine julija do konca septembra zaprta.

Delo v muzeju je zelo raznoliko čeprav se morda na prvi pogled marsikateremu obiskovalcu ne zdi tako. Osnovna dejavnost muzeja, zaradi katere je bil ustanovljen, je skrb za premično kulturno dediščino in njeno ohranjanje. V okviru te dejavnosti smo v preteklem letu opravili nekaj deset terenskih ogledov in pridobili 746 predmetov, ki so bili v veliki večini pridobljeni brezplačno. Ko

predmet preide v muzej, se začne njegova dolgo pot do končnega mesta v zbirki. Najprej kustosi pripravijo prevzemni zapisnik, kamor skušajo zapisati čimveč podatkov o predmetu, njegovi funkciji, poreklu, stanju... Potem pride na vrsto osnovna konservacija predmeta, vpis v inventarno knjigo in shranitev predmeta v muzejski depo. Po opravljenem deponiranju je potrebno izdelati muzejski karton, kamor se vpiše poleg že znanih podatkov tudi tiste, do katerih se kustos dokoplje s študijem literature in iskanjem podatkov na terenu. Poleg tega je potrebno predmet tudi fotografirati. S tem je postopek obdelave muzejskega predmeta končan. Sledijo poglobljene študije in objave v strokovnih glasilih. Ko muzej pripravi projekt in uspe pridobiti sredstva za njegovo realizacijo, se začne ponovni študij – priprava gradiva za razstavo. Po uspešno zaključenih pripravah, ki običajno trajajo nekaj let, napoči slovesni trenutek odprtja razstave.

V letu 2002 smo v muzeju organizirali 28 razstav (17 na Jesenicah, 9 v Kranjski Gori in 2 v Žirovnici), med katerimi je potrebno izpostaviti zlasti retrospektivno razstavo akademskega slikarja Jaka Torkarja, ob kateri je izšla tudi monografija o slikarjevem delu in muzejsko trgovino – občasno razstavo ob mednarodnem dnevu muzejev, ki so jo spremljale muzejske delavnice. Predstavili smo se tudi na 4. Slovenskem muzejskem sejmu v Ljubljani, ki je bil v mesecu oktobru v Narodni Galeriji v Ljubljani. Ob prireditvi je bila izvedena tudi anketa med obiskovalci, ki so med 2500 udeleženci izbrali našo stojnico za eno najbolj zanimivih. V muzeju se trudimo na našo dejavnost opozoriti tudi z različnimi prireditvami, kot so muzejski večeri, tematske delavnice, različne predstavitve in spominske prireditve. V letu, ki je za nami, smo jih organizirali kar 69. Med najbolj odmevnimi prireditvami je potrebno izpostaviti Kviz o zgodovini Jesenic, ki je letos potekal že tretjič. Pri organizaciji poleg muzeja sodelujejo še Občina Jesenice, Zavod za šport Jesenice, Gledališče Toneta Čufarja in šole. Posebno poglavje naše dejavnosti so tudi sodelovanja v mednarodnih projektih. Eden takih projektov je Lepa Pušča, katerega glavni organizator je Univerzitetni kulturni center Univerze v Celovcu, Gornjesavski muzej Jesenice pa sodeluje v projektu kot

V okviru projekta LEPA PUŠČA poteka do 15. maja akcija Lepo govoriti. V nekdanjih industrijskih krajih (Bistrica v Avstriji, Rabelj v Italiji in Jesenice v Sloveniji) so s tablicami v 7 jezikih označene zgodovinske poti.

slovenski partner. Projekt želi z različnimi umetniškimi dogodki opozoriti na lepoto nekdanjih industrijskih krajev (Bistrica v Avstriji, Rabelj v Italiji in Jesenice v Sloveniji), ki se danes soočajo s posledicami opuščanja osrednje proizvodne dejavnosti v kraju. V letu 2002 so se zgodili trije umetniški podprojekti, ki so povezali vse tri našete kraje in regije, v katerih se nahajajo. Projekt se bo nadaljeval v letu 2003, prva akcija z naslovom Lepo govoriti pa bo potekala od 11.4. do 18.5.2003.

Med obiskovalci, ki zahajajo v muzej, niso samo tisti, ki si pridejo ogledat razstave ali se udeležijo prireditve. Iz leta v leto se povečuje število strank, ki potrebujejo različno gradivo in podatke iz našega arhiva, knjižnice, fototeke in druge muzejske dokumentacije. V preteklem letu smo tako ob ponedeljkih, ko je muzej sicer zaprt, uvedli uradne ure na sedežu muzeja v Ruardovi graščini na Jesenicah. V času od 9.30 do 15.30 je obiskovalcem ob pomoči strokovnih delavcev muzeja omogočen vpogled v naše zbirke gradiva in dokumentacije.

Iz naštetega je razvidno, da je muzejska dejavnost Gornjesavskega muzeja nadvse pestra in zanimiva. Ob razvežani dejavnosti nam včasih kar primanjkuje časa za študijsko-raziskovalno delo, ki je pomemben sestavni del muzejskega dela. Pomembno se nam zdi, da s svojo dejavnostjo opozarjamo domačo in širšo javnost na tiste pomembne značilnosti in ostanke preteklosti, ki počasi sestavljajo mozaik zgodovinskega spomina kraja in dežele, v kateri delamo in živimo. Materialne ostanke sedanjosti in preteklosti se trudimo rešiti pred pozabo ter shraniti za zanamce, ki bodo s pomočjo teh ostalin spoznavali način življenja današnjega časa. Verjamemo, da nam bodo pri opravljanju tega poslanstva radi pomagali vsi tisti ljudje, ki jim tradicionalne vrednote nekaj pomenijo in že sedaj sodelujejo z nami ter spremljajo naše delo. K sodelovanju vabimo tudi vse tiste, ki morda še niste obiskali muzeja pa vas bo ta prispevek vzpodbudil k temu, da nas obiščete. Dobrodošli!

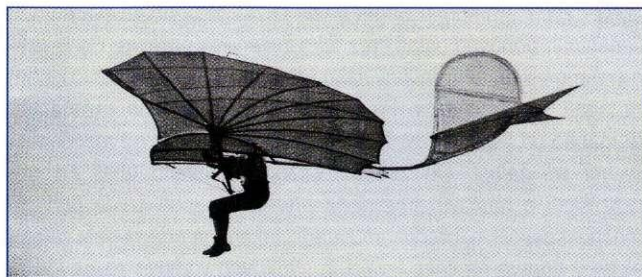
Taša Kokošinek, ravnateljica muzeja

Razstava BIONIKA (Biologija-tehnika) v Kosovi graščini od 8. do 31. maja 2003

Gornjesavski muzej Jesenice pripravlja v sodelovanju s Tehniškim muzejem Slovenije zanimivo razstavo z naslovom **BIONIKA**. Na razstavi bodo prikazane tehnične rešitve (naprave, stroji, orodja...) pri katerih je človek našel vzor v naravi. Zato je tudi ime besede bionika sestavljeno iz dveh besed: **biologija - tehnika**. Ena od definicij bionike kot znanstvene discipline je, da se bionika "sistematično ukvarja s tehničnimi prilagoditvami in uporabo konstrukcij, postopkov in razvojnih principov bioloških sistemov." (Neumann, 1993). Bionika ni preporsto posnemanje narave, čeprav v nekaterih primerih tudi, pomeni več: "pomeni prenašati spoznanja o funkcijah in principih naravnih konstrukcij tako, da postanejo v tehnično prirejeni obliki uporabna." (Ulrich Kern, Bärbel Häcker, Katalog k razstavi v Bistri, 1999).

Najstarejši poskusi temeljijo na človekovi davni želji po letenju in se je pri tem zgledoval pri pticah (mit o Dedalu in Ikaru). Prvi znanstveni poskusi, da bi napravili letalno napravo pa sežejo v čas Leonarda da Vincija. Ob koncu 19. stoletja je razvoj pripeljal do današnjih letal in helikopterjev. Poleg ptic (aerodinamika) je moč najti veliko vzorov tudi pri ribah (hidrodinamika). Pri tem so pomembni potisni in vzgonski mehanizmi, telesne oblike in površinske strukture. Človek se je zgledoval tudi pri žuželkah, plazilcih in drugih živalih. Za gibalne robote po neravnem terenu so znanstveniki našli vzor pri paličnjakih s šestimi nogami, ki se sicer premikajo relativno počasi, a so prilagojeni hoji po neravnemu terenu (za kolo, kot enega najpomembnejših človeških izumov, potrebujemo ravno površino, ceste in poti). Za plezanje po stenah

je človek našel vzor pri tropskih gekonih. Narava je razvila v živalskem svetu vrsto čutil; za svetlobo, zvok, električna in magnetna polja, za dotik in tresljaje, a človek razpolaga le z nekaterimi od teh. Vidni sistem omogoča na primer domači muhi panoramski razgled, netopirji in delfini "otipavajo" okolico z ultrazvokom, peščeni škorpionj zaznava plen s površinskim valovanjem, klopotača ima organ ki je občutljiv na infrardeče žarke itd.

Otto Lilienthal na poletu s standardno jadralno napravo; Fliegeburg, 16. 8. 1894.

Včasih je človek pri razvoju orodij prišel skoraj do povsem enakih rešitev in jih je samo prekopiral (npr. klešče ličinke volka so podobne kombinirkam, prijemalne blazine obrobjenega kozaka na nogah so podobne priveskom za držanje predmetov na steklu, zložena noga hrošča priveskanca je podobna zložitljivemu žepnemu nožu, sveder lesne ose je podoben vrtnemu strgalu, ose gradijo gnezda iz iztrganih lesnih vlaken (celuloze), ki jih razvlečejo v tanke lističe in po sušenju dobijo papirno snov itd.).

Čeprav se bionika kot znanstvena disciplina uveljavlja že več desetletij, je šele v zadnjih letih prišlo do prvih velikih znanstvenih razstav. Leta 1996 je bila velika razstava v Deželnem muzeju za tehniko in delo (Landesmuseum für Technik und Arbeit) v Mannheimu (Nemčija), leta 1999 pa je v sodelovanju s Tehniškim muzejem Slovenije prišlo do razstave v Bistri pri Vrhniki. Direktor muzeja v Mannheimu prof. dr. phil. Lothar Suhling je v uvodu k katalogu zapisal: "Kakšna spoznanja nam bo prineslo prihodnje stoletje? Ali bo tehnologija, ki iz nje izhaja, človeku in njegovemu okolju prijaznejša, ker bo varovala naravne vire? Ali bo bionika - kot je leta 1996 dejal Werner Nachtigal - postala del strategije preživetja?"

Razstavo na Jesenicah je v sodelovanju s kolegi iz Mannheima pripravila muzejska svetovalka iz Tehniškega muzeja Slovenije Romana Erhatic Širnik, ki jo bo tudi predstavila.

Razstava je razdeljena na več poglavij, ki so opisana v spremnem katalogu. Prispevke so pripravili številni avtorji, znanstveniki in sodelavci različnih svetovnih znanstvenih inštitutov, univerz in muzejev: Bionika - narava kot vzor (Ulrich Kern, Bärbel Häcker), Bionika pri Slovencih (Sandi Sitar), Na začetku je bil ptičji let (Reiner Bappert), Letenje in plavanje (Reiner Bappert), Tekanje in prijemanje (Bärbel Häcker, Reiner Bappert, Roman Kamnik, Tomaž Karčnik, Matjaž Mihelj), Zaznavanje (Ulrich Kern, Bärbel Häcker, Reiner Bappert, Kazimir Drašler), Miniaturiziranje (Ulrich Kern, Reiner Bappert), Gradnja (Reiner Bappert, Bärbel Häcker), Gubanje in pakiranje (Reiner Bappert, Bärbel Häcker), Ozkoriščanje in varčevanje (Sussane Benner, Reiner Bappert) in Optimiziranje ((Reiner Bappert, Ulrich kern, Bärbel Häcker).

Otvoritev razstave bo v četrtek, 8. maja 2003, ob 12. uri dopoldne v galerijskih prostorih Kosove graščine, Titova 64 na Jesenicah.

Tone Konobelj

PONOVNO DRUGO MESTO

Do konca hokejske sezone je le še nastop državne reprezentance na Svetovnem prvenstvu skupine A na Finskem. Na selektorjevem seznamu je devet igralcev HK Acroni Jesenic, kdo pa bo udeleženec SP, bo znano po koncu dolgih priprav.

Že v prejšnjih Novicah ste lahko prebrali komentar o sezoni 2002 / 2003. Po koncu Super finala Državnega prvenstva smo na Jesenicah ponovno ostali brez tako željenega naslova. Če bi trdili, da nismo bili razočarani (vsi, tako navijači, igralci in vodstvo kluba), bi lagali samemu sebi. Pa vendar je bilo tokratno razočaranje drugačno od tistih iz preteklih let. Primernejši izraz od razočaranja se mi zdi žalost. Ob začetku sezone si nismo upali na glas razmišljati o naslovu državnega prvaka. Sezona pa je ponudila možnost osvojitve, predvsem zaradi vloženega trdega dela celotne ekipe z upravo na čelu. Igralci in strokovno vodstvo so na igrišču garali kot že dolgo ne. Uprava je vztrajno in načrtno premikala ovire in pripeljala organizacijo do solidne ravni. Že večkrat smo zapisali, da je bila sezona prelomna. Po dolgih letih hude krize se že ob koncu sezone resno načrtuje nova, delo v klubu se po zadnji tekmi nadaljuje tako, kot bi bila sezona šele na začetku. Pa vendar ostaja grenak priokus, ker smo ostali brez naslova.

Trener Roman PRISTOV je z ekipo, v kateri je bilo kar dvanajst igralcev, ki so prvič poizkušali srečo v super finalu, prav gotovo v tej sezoni postavil dobro osnovo za prihodnjo. Številni mladi jeseniški igralci so imeli priložnost zorenja tako na tekmah v Celinskem pokalu in mednarodni ligi kot državnem prvenstvu. Izkušnje so si nabrali prav vsi, ob tem pa tudi spoznali, da je potrebno garati vse leto. Ekipa je bila tako fizično zelo dobro pripravljena. Odigrala je skoraj sedemdeset tekem. Če bi k zelo dobri fizični pripravljenosti v prihodnje dodali še določen delež na psihičnem področju, bi izkoristili tisto rezervo, ki jo še imamo. Igralski kader je soliden, ob predpogoju, da ostane ekipa skupaj. Potrebno bo poizkusiti na Jesenice vrniti še tri, štiri igralce, ki so letos igrali v drugih klubih, vendar izhajajo z Jesenic. To je tudi

načrtovano. Seveda je glavna omejitev finančne narave, kajti odstopanj od varčnega – realno dosegljivega proračuna kluba tudi v prihodnji sezoni ne bo! Takšno usmeritev podpirajo tudi naši zvesti privrženci, ki so se v tej sezoni kar v lepem številu vrnili na tribune Podmežakle. Vsi v klubu verjamejo, da se bodo ob vztrajanju na začrtani poti vrnili tudi tisti, ki so v letošnji sezoni še dvomili v to.

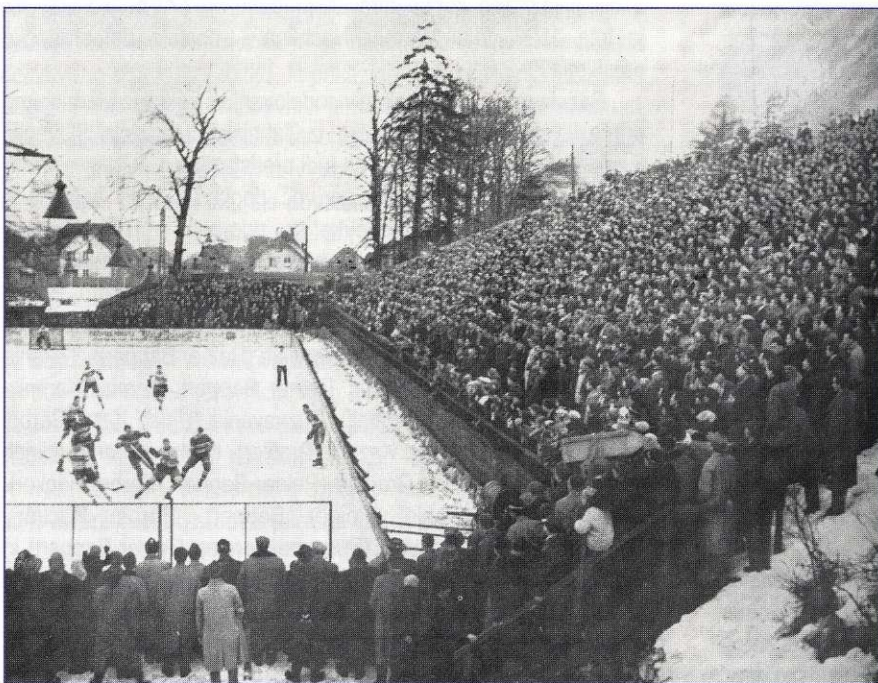
Da pa v športu včasih ni dovolj samo načrtno, trdo in garaško delo, smo se lahko prepričali po tem, ko smo končno dočakali tudi doping kontrolo na tekmi super finala DP. V zadnjih nekaj letih smo si potihem večkrat želeli, da bi Nacionalna antidoping komisija pri Olimpijskem komiteju Slovenije obiskala tudi kakšno tekmo hokejskega prvenstva. Namigov, da je v nasprotnikovih vrstah pri nekaterih posameznikih možno tudi jemanje nedovoljenih sredstev, je bilo vsako leto kar nekaj, toda pravih dokazov nismo imeli. Na žalost vseh, pa je že prva nenapovedana kontrola te namige potrdila. Odkritje nedovoljenega efedrina v urinu igralca Olimpije je za vse, ki delujemo v hokeju, hud udarec. To ni samo vprašanje regularnosti državnega prvenstva, ali celo regularnost nekaj zadnjih prvenstev, predvsem je to vprašanje stopnje morale, stopnje meje, koliko nedovoljenih prijemov si neka sredina privošči, da ohranja primat najboljšega v državi. Ob moralni dilemi pa je še mnogo hujše vprašanje zdravje akterjev, ter vprašanje, ki je ob objavi rezultatov šokiralo starše otrok, ki so svoje otroke usmerili v hokej zaradi lepote igre, ne rezultatov za vsako ceno.

Izjave, da je to stvar vsakega posameznika v ekipi, so čisto sprenavedanje! Igralec (igralci), ki so se poslužili dopinga, so imeli motiv in vzrok v klubski usmeritvi in klubskih zahtevah. To je pač Hamletovsko vprašanje: "Biti ali ne biti!"

Jeseničani nikoli v svoji zgodovini nismo osvajali naslovov državnih prvakov za zeleno mizo. Tudi tokrat ne pričakujemo, da bo nekdo razveljavil prvenstvo in nam podaril zvezdico! Konec koncev to tudi ni mednarodna praksa v ekipnih športih. Upravičeno pa pričakujemo, da bo Hokejska zveza Slovenije kaznovala tako grešnika, ki je bil ujet na doping kontroli, kot tudi vodstvo HK

Olimpije, ki nosijo vsaj takšen del krivde kot igralec! Ker pa vemo, "da vrana vrani ne izkljuje oči", po lepem slovenskem pregovoru, lahko vsaj naivno upamo, da nekaj glavnih hokejskih funkcionarjev iz HZS s predsednikom in selektorjem (ki je tudi direktor Olimpije) na čelu, vsaj do konca SP hodi s slabo vestjo po svetu. Sam si niti v sanjah ne upam predstavljati, kaj bi bilo, če bi se z dopingom osramotili v našem, jeseniškem klubu. Posledice bi bile katastrofalne.

Iz celotne zgodbe pa se vsekakor tudi na Jesenicah lahko naučimo marsikaj! Še več pozornosti je potrebno nameniti vzgoji igralcev, jih seznanjati z zdravim načinom življenja, predvsem pa vztrajati, da je le delo tisto, ki prinese rezultate. Nekaj smo prav v zadnjem letu na tem področju na Jesenicah že postorili. Naj omenim samo odlično predavanje v polni telovadnici Gimnazije Jesenice v tednu boja proti odvisnosti v mesecu novembru, ko so mladim spregovorili o dopingu v športu prof. dr

Hokej na Jesenicah v zlatih časih.

Joško Osredkar (predsednik antidopinške komisije pri Olimpijskem komiteju Slovenije), mag. Viki Krevsel in zdravnik jeseniških hokejistov Nebojša Stojaković, kot gost pa je bil na predavanju tudi kapetan jeseniške ekipe Miha Rebolj. Ostaja obveza, da se o tej temi govori permanentno!

Čas hitro teče, priprave na novo 59. sezono se bodo po načrtih vodstva kluba začele že v začetku maja. Počitka za igralce bo zelo malo, za upravo kluba pa počitka praktični ni. Seveda bo potrebno postoriti še marsikaj, pa vendar že nekaj sezon nismo končali na tako visoki ravni kot letos. To pa je dobra popotnica za prihajajočo sezono.

Za bralce Novic pa tokrat še nekaj zanimivih statističnih podatkov iz letošnjega DP:

Za DP je bilo odigranih 31 tekem. Ekipe je dosegla 163 golov, prejela 69 golov. Vratar Gaber Glavič je branil na 28 tekmah in prejel 61 zadetkov iz 667 strelav na gol. Torej je ubranil 90,9 % strelav.

Igralci so na nasprotnikova vrata streljali 1.165 krat. Najboljši strelav in tudi najboljši igralec po vseh statističnih podatkih je bil Tomaž RAZINGAR s 35 zadetki, 32 podajami, za njim je presenetljivo mladi Anže TERLIKAR z 19 goli in 23 podajami). Nasploh je drugi napad (Tomaž Razingar, Boris Pretnar in Anže Terlikar) skupaj dosegel kar 69 golov, prvi v sestavi Andrej Razinger, Grega Por in Dejan Varl jih je dal 29, tretji oziroma četrti napad sta dosegla skupaj 21 zadetkov, vsi branilci skupaj pa so prispevali 44 zadetkov (največ Miha Rebolj - 13).

Ob koncu: nasvidenje v prihajajoči sezoni 2003/2004!

Branko Jeršin

"VETER V LASEH" NA JESENICAH

Po Sloveniji vsako leto poteka priljubljena športno - rekreacijska akcija "VETER V LASEH; S ŠPORTOM PROTI DROGI". Jesenice so ena od občin, ki se je akciji pridružila že v prvem letu in je tako med tradicionalnimi organizatorji akcije. Letošnji VETER V LASEH bo na Jesenicah v soboto, 31. maja, od 9.30 do poznih popoldanskih ur. Mladi se bodo pomerili v hitrostnem rolanju (slalomu), košarki (trojke), nogometu (četvorke), odbojki in in-linne hokeju. V vseh disciplinah se tekmuje v dveh kategorijah, in sicer do 15 let in nad 15 let. V odbojki, košarki in nogometu mora biti ekipa sestavljena mešano - v vsaki vsaj eno dekle. V ostalih disciplinah pa tekmujejo dekleta in fantje ločeno. Pri hitrostnem rolanju imamo kategorije tudi starostno razdeljene (do 8 let, 9 do 10 let, 11 do 12 let, 13 do 15 let in nad 15 let). Prireditel bo v Športnem parku Podmežaklo. Prijave bodo sprejemali športni pedagogi na šolah, možno pa se je prijaviti tudi na Športni zvezi Jesenice, Ledarska 4.

Branko Jeršin

REKREACIJSKA TEKMOVANJA

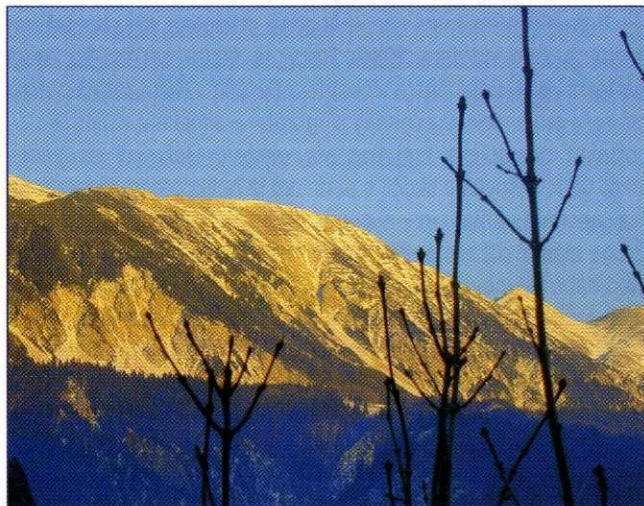
Zavod za šport Jesenice, skupaj s Športno zvezo Jesenice organizira Gorenjsko in-linno ligo. Vse tekme se bodo igrale v Hokejski dvorani Podmežaklo v večernem času. Če ste zainteresirani za igranje in-linne hokeja v tem tekmovanju, pridite **5. maja 2003 ob 18.00 uri na sestanek v prostore Zavoda za šport Jesenice. Razpisane kategorije so: do 12 let, 13 do 15 let in nad 15 let.**

Prav tako v dvorani Podmežaklo bo v letošnjem poletju organizirana rekreativna liga v malem nogometu. Vabimo rekreativne ekipe, da se do **10. maja 2003 prijavijo na Športno zvezo Jesenice**, Ledarska 4. Pisna prijava naj vsebuje: ime ekipe, naslov in telefon vodje ekipe ter seznam igralcev z rojstnimi letnicami. Ne pozabite na naslov in telefon vodje ekipe, da vas bodo organizatorji lahko obvestili o terminu sestanka pred začetkom tekmovanja.

Branko Jeršin

38. SPOMINSKI POHOD NA STOL

Tradicionalni planinski spominski pohod na Stol bo v soboto, 24. maja. Organizacijski odbor pohoda, ki zadnjih dvanajst let deluje v okviru Športne zveze Jesenice, se je odločil, da pohod organizira do 40. jubilejnega (torej do leta 2005), potem pa se bo odločal o nadaljnji usodi sicer dokaj priljubljenega pohoda.

Greben Potoškega stola, skrajno desno najvišji vrh v Karavankah - Stol.

Start letošnjega pohoda bo tako kot običajno pri Valvazorjevem domu od 6.00 do 9.00 ure. Pohodniki se vpišejo v štartni pisarni in se podajo po tradicionalni poti proti vrhu Stola.

Ob 13.00 bo nato pri Valvazorjevem domu tudi srečanje pohodnikov in podelitev priznanj vsem tistim, ki so se na vrh povzpeli desetič, petnajsti ali tridesetič.

Torej planinci, ne pozabite na 38. spominski pohod na Stol v soboto, 24. maja.

Branko Jeršin

INTERVJU

Anton Košir: "Vsak skok je nekaj posebnega."

Anton Košir je le kratek čas v Acroniju. Zaposlil se je januarja 2001 kot pripravnik. Po zaključenem pripravništvu, ki je bilo zaradi dobrega sodelovanja s fakulteto tudi diplomska naloga, mu je bilo zaupano delo tehnologa procesa EOP (elektroobločne peči). Z ustanovitvijo Službe za kakovost in razvoj pa je bil premeščen na delovno mesto tehnologa jeklarne.

Čeprav opravlja v okviru projektov, ki potekajo v PC Vroča predelava, zahtevne naloge uvajanja novih naprav, tehnologij, to ni razlog za današnjo predstavitev. Vzrok za intervju je namreč para-ski.

Za začetek, da prebija led, vas prosim, da najprej bralcem razložite, kakšen šport je to. Brskala sem po spletnih straneh, a o tem nisem našla prav veliko.

Para-ski je res manj znana športna disciplina, ki je kot takšna priznana šele od leta 1986. Razvijati se je začela po drugi svetovni vojni, natančneje v šestdesetih letih v Švici zaradi potreb pri reševanju ponesrečencev v gorah v zimskem času, ko je običajen dostop na kraj nesreče otežen. Reševati so začeli tako, da je reševalec skočil s padalom iz helikopterja ali letala na kraj nesreče, potem pa z ponesrečencem odsmučal v dolino. Druge alpske države so jih začele posnemati, reševalci so začeli med sabo tekrovati, kdo je boljši. Torej para-ski je sestavljen iz dveh ločenih disciplin – veleslaloma in skoka s padalom na cilj. Zaostanek za prvo uvrščenim iz veleslaloma se preračuna v centimetre (1 sekunda je približno 3 cm). To je en del rezultata. Skok na cilj v para-skiju se razlikuje od običajnega. Blazina na smučišču mora biti pod naklonom najmanj 15°. Poleg tega se zimski skok razlikuje od poletnega tudi v tem, da ni pozimi nobene termike. Padalci v žargonu rečemo, da je poleti zrak gostejši, zato je padalo bolj stabilno. To se še posebej opazi na koncu, ko je treba s padalom zavirati pred doskokom. Kazenske točke se določijo glede na to, koliko pri doskoku zgrešiš točko, ki je velika približno toliko, kot kovanec za 5 tolarjev, s katero je označen cilj. Če se je s peto dotakneš v premeru 5 cm, je to nič kazenskih točk. (poleti je to 3 cm). Rezultata obeh disciplin se seštejeta. Ni preprosto zadeti tako majhen cilj in to iz zraka. Poskusite zadeti kovanec na tleh s peto!

Mogoče na začetku še to, da je padalstvo kot šport del letalstva, kjer so predpisi in merila zelo strogi. Da postaneš padalec, moraš pridobiti licenco, kar je povezano s tečajem in dolgimi pripravami ter zelo natančnim zdravniškim

pregledom. Zaradi vsega naštetega je to zelo varen šport, žal le za tiste posameznike, ki si tega tako zelo želijo, da uspejo premagati začetni strah. Mnogi ga menjajo z jadralnim padalstvom. Tudi s tem sem se nekaj časa ukvarjal, zato vem, da je to dvoje neprimerljivo. Skočiti iz letala na tla ali pa s tal v zrak je čisto nekaj drugega. Pri padalstvu se sprošča mnogo več adrenalina. Človek v zraku popolnoma drugače reagira kot na tleh, velikokrat popolnoma podzavestno, in to moraš premagati.

Pa vaši začetki, kdo je »kriv« za to?

Začel sem pozno, z dvajsetimi leti v bivši JLA, čeprav sem doma zelo blizu leškega letališča. Prej sem se ukvarjal z drugimi športi in na padalstvo sploh nisem pomislil. Odločil sem se iz preprostega razloga, ker nisem želel pasivno preživeti služenja vojaškega roka. Navdušil me je sosed, ki je služil v isti enoti kot kasneje jaz. Prestal sem začetne preizkuse in bil sprejet. Ko sem se vrnil domov, sem nadaljeval na letališču v Lescah. Na letališče me je pripeljal prijatelj Matjaž Pristavec, me predstavil trenerju Bunčiču Dragu in vse skupaj se je začelo. Ker sem bil od prej tudi soliden smučar, je bilo logično, da se bom pripravljal za tekmovanja v para-skiju, ki nam padalcem omogoča, da skačemo tudi pozimi.

Pripovedujejo, da se marsikdo začetka ne spominja rad. Vas je bilo prvič zelo strah skočiti?

Kolena so se mi tresla tako, da sem komaj stal. Prvič je vsakogar strah, izjeme so zelo redke. Kako me je bilo v resnici strah, pa sem spoznal šele potem, ko sem opazoval začetnike. Vznemirjenje sprosti toliko adrenalina, da se ne moreš obvladovati. Zato je šolanje stopenjsko, da dobiš občutek za samokontrolo. Šele potem, ko lahko obvladuješ samega sebe, si pripravljen. Psihična plat je veliko bolj poudarjena kot pri drugih športih. Zavestno mora prevladati. Zavestno moraš premagati

Doskočišče v ozadiju; v disciplini paraski mora biti blazina, oziroma nulta točka najmanj pod kotom 15°.

Osvojena odličja na SP na Kobli.

strah, se obvladati, kontrolirati. Nekaj vmesnega ne more biti – si za ali pa nisi. Poleg tega se skok iz vojaškega letala razlikuje od skoka iz navadnega letala, ker je hitrost skoraj še enkrat večja - približno 300 km/h in pri tako veliki hitrosti tudi gledaš težko, vsaj od začetka. A vsak naslednji skok je lažji, in ko začneš v tem uživati, spoznaš, da ni lepšega športa od padalstva. V vojski sem opravil 25 skokov »na gurno« kar pomeni, da je padalo povezano z letalom z vrvo, ki ga avtomatično odpre. Imaš možnost tudi ročnega odpiranja, vendar se šolanje začne na prej omenjen način. Na začetku je pomembno samo to, da znaš pravilno izskočiti iz letala, da ima telo pravilen položaj. Vsaka napaka, vsak napačen gib pomeni, da boš padal nekontrolirano. Prosti pad moraš obvladati tako, da se v zraku obrneš, kakor sam želiš, da znaš krmariti. Običajna hitrost pri prostem padu je okrog 180 km/h, zato to na začetku ni preprosto. Veščine pridobivaš postopno. Na to kaže tudi dejstvo, da praktično noben svetovni prvak ni mlajši od trideset let.

Torej ni res, da te prvič kar vržejo ven?

Tega se ne poslužujemo, v vojski pa se je dogajalo tudi to. Krivec je bil seveda strah. Vendar to pomeni, da še nisi pripravljen in s tega vidika ni prav, da te nekdo prisili več kot tisoč metrov nad tlemi v takšno dejanje. Posledice so lahko zelo hude. Danes je najboljši način, če hočeš to poskusiti, tandemski skok. Ne delam reklame, a če te takšna dejavnost zamika, je to najbolj varno ampak na žalost tudi drago. Banggi jumping ni isto. Tam si privezan. Tudi jadralno padalstvo

ne predstavlja takšnega šoka zaradi izgube tal pod nogami, čeprav je zaradi nepoučenosti in neizkušenosti posameznikov veliko bolj nevarno.

Pri kateri starosti pa lahko začneš?

Začneš lahko že kot šestnajstletnik. No ja, jaz sem začel pri dvajsetih. Vendar so bili z menoj v skupini veliko mlajši, ki so imeli več časa za treninge, jaz pa zaradi študija nisem mogel toliko trenirati. V mladinski konkurenci nisem dosegel kakšnih vidnejših rezultatov. Poleg tega so se treningi, ki so bili v popoldanskem času, prestavili na dopoldanskega. Zato v tem obdobju nisem mogel trenirati toliko, kot moji vrstniki. Večina mojih kolegov se je takrat zaposlila v slovenski vojski in je to postal njihov poklic oziroma služba. Želel sem dokončati študij, poleg tega ni bil to moj

življenjski cilj – postati padalec. Padalec si lahko do 40. leta starosti. Kaj pa potem? Tudi če imaš še kakšen drug poklic, kdo te bo zaposlil pri takšni starosti z veliko let delovne dobe, a brez ustreznih izkušenj? Razkorak je bil zaradi manjšega števila treningov vedno večji, a kljub temu sem dosegel kar lepe uspehe, ne toliko v posamezni konkurenci, pač pa v ekipni.

Čutijo tekmovalci večjo odgovornost za ekipni uspeh? Najbrž je posamezniku huje, če se ekipa slabše uvrsti zaradi njegove napake.

Član reprezentance sem od 96. leta, prvič pa sem bil na svetovnem prvenstvu leta 1999 v Innsbrucku. Takrat sva bila v naši ekipi dva "debitanta" na svetovnem prvenstvu, druga dva pa bolj izkušena, a sva se midva bolje odrezala. Naredila sva manj napak. Med posamezniki sem bil dvanajsti, ekipno pa smo zasedli četrto mesto.

Naslednje svetovno prvenstvo je bilo leta 2001. Takrat sem bil že zaposlen v Acroniju, začetnik, brez dopusta, vendar smo se z vodstvom dogovorili, da sem zamujeno nadomestil. Štiri ekipe – prva nemška, prva avstrijska, naša in češka se zvrstijo običajno na prvih štirih mestih. Nam je za las ušla zmaga. Letošnjo sezono se lahko pohvalim tudi z medaljami in dobrimi rezultati. Svetovno prvenstvo je bilo pri nas, na Kobli, pred tem pa je bilo tam državno prvenstvo, kjer sem dosegel prvo mesto med posamezniki in premagal letošnjega svetovnega prvaka. Na svetovnem prvenstvu smo se dobro odrezali. Naša druga ekipa, katere član sem, je zasedla odlično drugo mesto, prva ekipa Slovenije pa je bila na prvem mestu. Zdaj

Najpomembnejša faza skoka na cilj: ciljanje nulte točke premera 5 cm.

imam priložnost, da se vodstvu Acronija zahvalim, ker so mi omogočili udeležbo na obeh prvenstvih.

Je na tekmah veliko gledalcev?

Ni jih veliko, ker za gledalce ni tako zanimivo. Zanimivi so jim kvečjemu ponesrečeni skoki, mi pa se trudimo v popolnoma drugo smer - biti čim bolj natančni. Zaradi tega imamo tudi težave s pokroviteljstvom. Če ni televizijskega prenosa, težko dobiš pokrovitelje. Logična posledica so finančne težave in brez pomoči države preprosto ne gre. Tudi drugod po svetu ta šport finančno podpira država preko vojske in policije. Treningi so zelo dragi - od dolgotrajnega pripravljavanja za pridobitev licence, treninga, do opreme in letala. Zadnja leta se precej poskuša popularizirati padalstvo na splošno, čeprav to ne bo nikoli množičen šport, tudi z denarnimi nagradami, a so v primerjavi s tem, koliko truda in sredstev te stane, zanemarljive. Ne bom rekel, da bo to ostal šport za posebneže, je pa res, da je za ljudi, ki imajo za to veselje, in tako bo tudi ostalo. Zame konkretno je to najlepši šport, čeravno sem se in se še ukvarjam precej aktivno tudi z drugimi športi. Pri nobenem drugem nisem toliko doživel in vsak skok je nekaj posebnega.

Kateri športi pa so to?

Smučal sem že kot otrok, pa tja do srednje šole. Tekmovati sem prenehal, naredil pa sem tečaj za smučarskega vaditelja in obenem začel tudi jadrati na deski, smučanje pa sem dopolnil s »snowboardanjem«. Prijatelj iz srednje šole je bil markacist pri Planinskem društvu, pa je še mene navdušil in sem začel hoditi v hribe. V času študija sem bil štiri leta predsednik markacijskega odseka v Radovljici. Naredili smo nekaj poti v našem visokogorju. V hribe še vedno rad zahajam, plezam pa ne. Šport je postal del mojega življenja.

Izhajate iz športne družine?

Niti ne. Oče je rad smučal in plezal, vendar se s tem ni aktivno ukvarjal. Jaz sem imel več možnosti, poleg tega mi je šport veliko pomenil. Ni mi bilo pomembno, ali imam avto ali ne. Večino denarja, ki sem ga kot študent zaslužil, sem porabil za nakupe razne športne opreme, privoščil pa sem si tudi kakšne počitnice.

Kako pa sodelavci komentirajo vaše početje?

Tu sem zdaj malo več kot dve leti. Že takoj na začetku sem moral povedati s čim se ukvarjam, ker sem potreboval dopust in na moje veselje nisem naletel na gluha ušesa. Ve se, na veliki zvon pa nikoli nisem ničesar obešal.

Glede na to, da ste le malo časa v Acroniju, so vam zaupane precej odgovorne naloge. Se imajo mladi strokovnjaki možnost dokazati?

Zase lahko to potrdim, za druge pa ne vem. Mogoče je bilo prisotno tudi to, da sem bil ob pravem času na pravem mestu. Vesel sem, ker je prišlo do dogovora med Acronijem in fakulteto, da je bila pripravniška naloga obenem tudi diplomska naloga. Po zaključenem študiju mi je bila zaupana med drugimi tudi odgovorna naloga v timu za zamenjavo pečnega transformatorja, za kar sem gospodom Slavku Kanalcu, Jožefu Triplatu in Mihi Tolarju izredno hvaležen. V povezavi s tem projektom sem bil tudi na izobraževanju v tujini. Omogočeno mi je veliko, dokazati pa se moram jaz sam.

Zaključili ste srednjo elektrotehnično šolo, nadaljevali pa na metalurgiji.

Elektrotehnika me ni več zanimala, je pa ironija, da moram zaradi sedanjega dela študirati tudi to. Odločil sem se za metalurgijo, ker je bil tudi oče metalurg, vsi moji predniki pa kovači. Doma smo imeli kovačnico - podkovsko kovaštvo, kot popoldansko obrt. Oče jo je moral opustiti zaradi zdravstvenih težav. Po premisleku sem se odločil, da bom to poskusil tudi jaz, bolj eksperimentalno, zato sem začel obnavljati delavnico. Mogoče mi bo uspelo.

Ne vem, kako naj zaključim razgovor. Še najboljše bo, da vam želim veliko lepih skokov s padalom ter da bi postali tudi dober kovač. Družinska tradicija tudi nekaj velja!

LM, foto Anton Košir

BLEGOŠ - NAJVIŠJI VRH ŠKOFJELOŠKEGA HRIBOVJA

Posebno mikaven izlet v Škofjeloško hribovje je verjetno v mesecu maju, ko gričevnato pokrajino pod Blegošem prekrije raznovrstno cvetje. Škofjeloško hribovje leži v predalpskem svetu Slovenije, zato so padavine zelo obilne, tako da sneg lahko obleži tudi do meseca maja. Samo hribovje je po slemenih in v prisojnih bregovih kar na gosto poseljeno, v višjih legah pa se nahajajo tudi mogočne kmečke hiše. Kljub temu, da je življenje v teh predelih

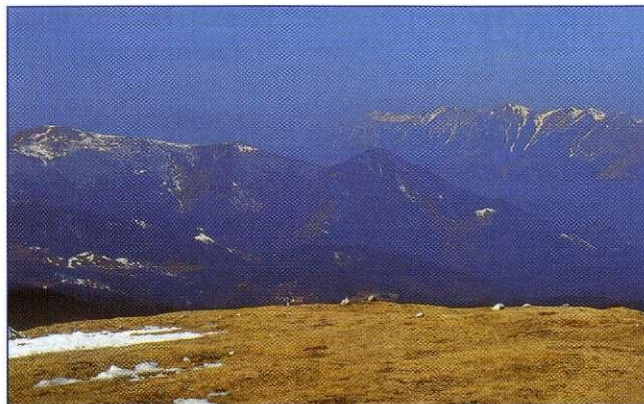

Pogled na Ratitovec.

težko, se je v preteklosti le malo ljudi odselilo, večina je ostala zvesta Škofjeloškemu hribovju. Najvišji vrh pogorja je Blegoš, visok 1562 m. To je širok travnat vrh in je danes domala ves ujet v mrežo cest, ki silijo nanj, vendar na njegov vrh ne pripelje nobena. Večina poti na vrh vodi iz Poljanske in Selške doline, ena najprimernejših je iz vasi Poljane, cesta pelje še skozi vasi Javorje in Žetina ter nas pripelje do prevala Črni Kal, 1103 m, na severovzhodni strani Blegoša, kjer stoji gozdarska koča. To je tudi stari prehod med Selško in Poljansko dolino. Odločimo se lahko za strmo pot skozi gozd, ki nas v dobri uri hoje pripelje na vrh. Lepša pa je razgledna pot, ki pelje po kolovozu do Leskovškove planine na višino 1391 m. Na planini stoji tudi planinska koča, ki jo upravlja planinsko društvo Škofja Loka. Za hojo od koče do vrha porabimo le še pol ure in na

Tavčarjev dvorec.

Pogled na Porezen in Spodnje Bohinjske gore.

vrhu smo nagrajeni s čudovitimi razgledi. Ob lepem vremenu se vidijo tudi Karavanke, Kamniške Alpe, Posavsko hribovje, Snežnik. Poseben vtis pa naredita bližnja soseda Porezen in Ratitovec, v daljavi se nam kažejo Spodnje Bohinjske gore ter mogočen Triglav. Sam vrh je zelo prostoren, na čas pred drugo svetovno

Blegoš in koča pod Blegošem.

vojno nas spominjajo betonske utrdbe, saj je takrat veljal Blegoš za eno glavnih postojank v obrambnem sistemu stare Jugoslavije proti Italiji, ki pa ni nikoli nastopila svoje vloge.

Blegoš pa je tudi Tavčarjeva gora. Pisatelj Ivan Tavčar se je rodil v Poljanah nad Škofjo Loko, leta 1851 in je v svojem življenju in pripovednih delih ohranil povezanost s kmečkim življenjem. Na Visokem v Poljanski dolini si je tudi kupil posestvo in iz njegove okolice črpal moč za svoje ustvarjanje. Tavčarjev dvorec je v današnji obliki nastal v prvi polovici 19. stoletja, ogleda pa je vreden tudi kip pisatelja v nadnaravni velikosti, vlit v plemenit bron. Ivan Tavčar je umrl leta 1923 in je pokopan v družinski grobnici na robu gozda nasproti domačije.

Le kdo ne pozna pisateljevega dela "Cvetje v jeseni", v katerem opisuje težko življenje kmetov v Škofjeloškem pogorju, slavospev naravnim lepotam in ljubezni Presečnikove Mete, ki je bila tako močna in čista, da ji na koncu ni pustila živeti. Zato je vredno obiskati Poljansko in Selško dolino ter osvojiti Blegoš, posebno v maju, ko vse cveti in morda z Škofjeloškega hribovja odnesete tudi delček ljubezni, ki jo je podoživljala Presečnikova Meta.

Tone Kelbl

ŠPIKOV KOT

Način življenja napreduje.
Vse prinesejo na dom.
Štacunar pa dobičke kuje,
grozi finančni mi polom.

A povsod ni kot se šika.
Pri pohištvu je problem.
Na primer, če me kavč zamika,
kako v stanovanje z njim - ne vem.

Trgovec ga flikne tja, pred vrata,
je zanj opravljeno že vse.
Še za denar ga ne pošlata.
Naj ostane tam, kot je?

Zdaj cveti vse kot za stavo.
Narava je že en sam cvet.
Še ceste (se držim za glavo)
bodo kdaj prevozne spet?

Po japonsko sama jama
stranskim cestam je ime.
Ko po njih voziš - prava drama,
še s terencem težko gre.

Povsod je flika že pri fliki
In asfalta komaj kaj,
Tam, kjer so asfaltni stiki,
skačem kakor papagaj.

Ljubezni mesec se že bliža.
Hormoni res so hud problem.
Nivo razsodnosti se zniža -
kar prvi padel bi v objem.

Vse bolj so gole lepote,
je skrito malo ali nič.
Ne gre v stare nam butice -
nihče od nas ni mlad fantič.

Če ženske delček so narave,
naravo ljubim res čez vse.
Možak sem usmeritve prave,
a vse manj narave je za me.

Poročen sem. To je jasno.
Zaljubljenost? Poceni trik.
Za dekleti gledati je špaso,
čeprav brez šans -

VAŠ BOTER ŠPIK

HOJA ZA DOBRO TELESNO PRIPRAVLJENOST IN ZDRAVJE

Človekov najnaravnejši in najbolj preprost način gibanja je hoja. V glavnem jo uporabljamo kot sredstvo za premagovanje krajših razdalj pri vsakdanjih življenjskih opravilih. Toda če na hojo pogledamo z vidika športne kulture, se njena vrednost oplemeniti in lahko postane celo "čarobna formula" za izboljšanje gibalnih sposobnosti in aktivnega zdravja. Načrtna in redna vadba hoje namreč prinaša dobro počutje, odpravlja težave s prekomerno telesno težo in pripomore k učinkovitejšemu umskemu in telesnemu delu. Če hodimo v prijetnem naravnem okolju ali v dobri družbi, je učinek še večji.

Čeprav je vsaka hoja nekaj (p)osebnega in je znano, da ima vsak posameznik svoj slog hoje, pa bi morali za uglasjeno hojo upoštevati nekatera posebna pravila:

- drža telesa naj bo vzravnana (ne sklonjena), glava pa pokonci,
- noge premikamo naravnost naprej (brez opletanja),
- stopala postavljamo na tla vzporedno in v zaporedju petaprsti (povaljamo po zunanjem delu stopala),
- pozibavanje naj bo omejeno na tisti minimum, ki ga terja ritmika gibanja,
- spremljava z rokami naj bo smotrna, ustrezna dolžini koraka in tempu hoje,
- dihanje naj bo naravno skozi nos in usta.

Učinek hoje na organizem

Mnenje, da gre pri hoji samo za rutinsko prestavljanje nog in za lahkotno mahanje z rokami, je zmotno. Kot vzdržljivostna vaja, ki traja pol ure ali dlje, je hoja blagodejna za ves organizem. Strokovnjaki so namreč ugotovili, da pri hoji deluje in sodeluje kar 54 večjih in manjših mišic. To so predvsem mišice spodnjih okončin in medeničnega obroča, medtem ko so manj aktivne mišice zgornjih okončin, ramenskega obroča in trupa. Predvsem mišice zgornjih okončin lahko dodatno obremenimo, če pri hoji uporabljamo palice. Z le-temi pa zlasti pri hoji navzdol razbremenimo pritisk na sklepe in hrbtenico.

Špikovi prebliski

Že če pomislim, da se bo elektrika podražila - me strese.

Izjava prešuštnika: "Sem srečno poročen. Jaz sem poročen, ljubica pa srečna."

Če vržejo iz službe na cesto, sploh ni tragično.
A so to sploh kakšne ceste?!

Čeprav so slabi matematiki, še kar računajo name.

Tako sem brez volje, da se mi še lenariti ne ljubi.

Če kmetijstvo hira, gre navzdol tudi z zdravo kmečko pametjo?

Narava se prebuja, jaz sem pa vse bolj zaspan.

Nekateri se ne morejo utopiti.
Imajo zrak med ušesi.

Starejši kot sem, daljše so zime.
Vsaj nekaj, kar se mi daljša.

Nismo še povsem v Evropi, pa že hočejo eure.
Jaz se še s tolari težko znajdem.

Čim crkne televizor, se družinski člani spet začnejo pogovarjati med sabo.

Kupil sem predvajalnik DVD in plačal visok DDV.

Povečana obremenitev, če je redna in vztrajna, prilagaja (adaptira) organizem na nove, to je povečane zahteve. Delovanje srca postane bolj gospodarno, saj lahko ob manjši frekvenci pošlje po žilah večjo količino krvi. Ožilje ostaja prožno in se v mišičnem tkivu bolj razveja, kar izboljša možnosti prenosa kisika. Okrepijo se tudi dihalne mišice, kar pripomore k izboljšanju tehnike dihanja. Prsni koš ostane prožen tudi v drugi polovici življenja. Poleg povečanja mišične moči ne smemo spregledati ugodnega vpliva hoje na gibljivost sklepov spodnjih okončin, kjer se tudi upočasnijo procesi staranja sklepne hrustančevine. S tem pa posredno preprečujemo pojav artroze.

Kako hitro naj hodimo?

Razumljivo je, da hitrost hoje pogojujejo starost, raven kondicijske pripravljenosti in še drugi dejavniki. Pomembno vlogo ima predvsem razlog, zaradi katerega smo šli hodit. Če gremo na sprehod, da bi se duševno spočili ali da bi kaj dobro premislili, bomo verjetno izbrali lagoden tempo. Če pa se odločimo za polurno hojo za zdravje, se bomo morali vsaj malo potruditi. Z besedami znanega dunajskega športnega zdravnika L. Prokopa bi to pomenilo, "da mora vsaj enkrat na dan telo zaškripati". Človek bi se moral vsaj nekaj minut gibati tako intenzivno, da bi se spotil.

Pri lagodni (počasni) hoji znaša hitrost 3 km na uro, pri tekoči (ritmični) hoji 5 km na uro in pri hitri hoji 6,5 km na uro. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da zahteva tudi hoja, kot vsaka druga gibalna dejavnost, predhodno pripravo z ogrevanjem in konec z ohlajanjem in umirjanjem srčnega utripa. Zato vedno začnemo s petminutno počasno hojo ter raztezanjem mišic in sklepov, enako pa ponovimo na koncu vadbe. S tem se bomo zavarovali pred morebitnimi poškodbami med samo hojo in mišično utrujenostjo po njej, katera mnoge odvrne, da bi vztrajali pri redni hoji.

Med hojo so misli jasnejše

"Športno ozaveščen človek rad hodi v naravo, kjer vedno znova doživlja prastaro igro spreminjanja letnih časov." Tako je že pred leti zapisal profesor Drago Ulaga, tudi častni član Društva za zdravja in ožilja Slovenije. Ko gremo peš, lahko s poti zavijemo na trato, med njive, v gozd, k potoku, v goro. Vedno znova bomo presenečeni nad lepoto razgleda, še bomo lahko užili blagodejno tišino odmaknjenih koticov naše dežele ali slišali prave koncerte ptic in črčkov, ki jih v urbanih naseljih praktično ni več slišati.

Ko se nekako zlijemo z naravo, nam vsaj začasno kar same od sebe odpadejo vsakdanje skrbi, neredko se v nas prebudi dremajoči jaz in se oglasijo ustvarjalne sile. "Hoja naredi modreca in poeta," je zapisal umetnik. France Avčin pa dodaja: "Tiho korakajo lovci, brez besed. Tako bolje slišijo, vidijo, čutijo, mislijo". Zelo uporabna pa je misel profesorja Ulage, ki se glasi: "Bolečina gre skozi glavo notri, skozi noge ven". Nadalje je še zapisal, da je globoko prepričan, da je hoja najbolj množična športna dejavnost, ki vrača človeku zdravje, njegovo največje bogastvo.

Oprema za hojo ne zahteva velikih stroškov. Osnovno vodilo pri njeni izbiri naj bo udobnost in učinkovitost. Tako oblačila kot obutev nas morajo ščititi pred mrazom, vlago in hkrati omogočiti

zračenje. Pri obutvi bodimo pozorni predvsem na oblikovanost podplata, ki naj omogoča dobro oprijemanje podlage. Ne pozabimo na zaščito pred sončnimi žarki in pred insekti (zlasti klopi). Če pot poteka po prometnih poteh, poskrbimo tudi za primerne odsevne označbe.

Vedeti moramo, da ni nepomembno, kje hodimo. Pri izbiri upoštevajmo kakovost tal, razgibanost (konfiguracijo) poti, gostoto prometa, kakovost in temperaturo zraka. Za dobre poti so značilni: prožna tla, delno po ravnem, delno po valovitem svetu,

brez motornega prometa, svež zrak. Morebitne drevesne korenine nas ne smejo motiti, izkoristimo jih za krepitev gležnjev. Za hojo so najboljša pota v gozdovih in parkih, ponekod ob rekah, potokih in jezerih.

Ker v Zdravstvenem domu Jesenice redno izvajamo promocijo zdravja in skrbimo za zdravje svojih varovancev ter jih vzpodbujamo k čimbolj aktivnemu življenjskemu vzorcu, 2-krat letno organiziramo testiranje hoje na 2 km. S pomočjo testa hoje na 2 km vam lahko izmerimo telesno zmogljivost ali fitnes indeks. To je preprost, natančen, varen in ponovljiv test, ki so ga razvili na Finskem. Na osnovi tako hitre hoje, kot jo posameznik zmore in pri tem ne ogroža svojega zdravja, izmerimo telesno zmogljivost glede na spol, starost, telesno višino in težo, čas hoje in srčni utrip. Test je namenjen odraslim posameznikom med 20. in 65. letom starosti.

Vabimo odrasle prebivalce, da se udeležijo preizkusa hoje, ki bo 10. maja 2003 ob 10.00 uri na Hrušici ob Karavanškem platoju. Svoj uspeh v izboljšanju telesne zmogljivosti boste lahko potrdili in ocenili na kontrolnem testiranju 20.9.2003 tudi ob 10.00 uri na istem kraju.

Naj bo telesna aktivnost del vašega življenja!

Vasiljka Kokalj

ZAHVALA

Vsem sodelavcem Skladiščnega poslovanja in Žerjavnega oddelka se iskreno zahvaljujemo za vsa izrečena sožalja in podporo, tolažilne besede, cvetje in denarno pomoč v najtežjih trenutkih.

Še enkrat hvala za vse!

Vera in domači

AVTOR: DRAGO RONNER	SKOK V UMETN. DRSANJU	STROJ ZA ČIŠČENJE LEDU	IGRALKA RINA	PRITOK: VISLE NA POLJSKEM	PRITISK	STEKLENA POSODA Z RIBICAMI	ODDELEK V SOLI	JEDI, KI JIH UŽIVAMO	ARISTARH JE ASTRONOM	PESEM	MESTO V EPIRU (GRČLIJA)	FRAZA, PUHLICA	SOMERSKI BOG NEBA	STAROGRŠKA OBREDNA PESEM	OPOZORILO	VESLAČ V KAJAKU
GRŠKI ASTRONOM									GLAVNO MESTO MORDVINIJE (RUSIJ)							
ŠPORTNIK NA KOTALKAH									OBNOVA ZGORNJI DEL OBRAZA							
PREGOVOR ZA MESEC MAJ																
EMIL BARONIK			SLADKA ŽGANA PIJAČA	PUSTNO RAJANJE									STANE ŽAGAR	RADU KOŠČEK SUKANCA		
INDJSKI POLITIK ŠASTRI				PRIPRAVA ZA ZAJEMANJE	ŠPANSKI NOGOM KLUB VIVIEN LEIGHH					AMERIŠKA IGRALKA BULLOCK	KLIN NA OSI TONE ROP					
JUNJ JE PSIHOLOG	IGRALNICA	STROKOVNA UGOTOVITEV TUREK						KONICA				TRDO TKIVO V MESU IZDELOVAL SLADA				
PLEVEL MED ŽITOM							SLAP ŠUMNIK	GRM PSIKOVIKA	UMETNOST ANTON AŠKERC				SL. SOCIOLOG (NIKO) ŠAHISTKA LIČNA			
OČE V KOROŠKEM OKOLJU					VRSTA, LINJA	SL. KEMIK (JOŽE) SLOVENSKI TEDNIK					LOŠČILO ŠVICARSKI PSIHOLOG (CARL G.)				GRŠKA ČRKA	FRANCOSKI PISATELJ (EMILE)
KONEC PREGOVORA																
IZTOK MLAKAR		MESTO NA FLORIDI KRILOV: IVAN							PISATELJ ŠELIGO					ANTON JANŠA JUNAŠKA PESNITEV		
POKVEKA									IZOBČENJE IZ CERKVE							
SL. PESNIK (FRANCE)					LUKA V IZRAELU				SARANŠK JE GL. MESTO MORDVIN.	PREBIVALEC V GRAPI						

ČE APRILA GRMI, SLANE SE VEČ BATI NI.

1. nagrada: **Milan Hrovat**, Prosvetna 5, 4270 Jesenice;
2. nagrada: **Ivanka Vidmar**, C. M. Tita 62, 4270 Jesenice;
3. nagrada: **Florjan Vodopivec**, Tavčarjeva 1, 4270 Jesenice.

Geslo z obarvanih polj prepisite v kupon in pošljite do 10. maja 2003 po interni pošti na Uredništvo Novic ali pa na naslov SŽ ACRONI, d.o.o, C. B. Kidriča 44, 4270 Jesenice. Na kuverto pripišite "NAGRADNA KRIŽANKA". Zaposleni v Acroniju lahko rešitve oddate tudi v mnenjske skrinjice. Pri žrebanju bomo posamezniku upoštevali samo eno rešitev.

[illegible]

odreži